

URZĄD STATYSTYCZNY W LUBLINIE

MIESZKANIA

W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Narodowy Spis Powszechny
Ludności i Mieszkań 2011

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

PRZEWODNICZĄCY

Krzysztof Markowski

Członkowie	– Waldemar Dymek, – Jerzy Greszta, – Zofia Kurlej, – Elżbieta Łoś, – Andrzej Matacz, – Kazimierz Tucki, – Paweł Wroński,
Sekretarz	– Aneta Olszewska-Welman.

Autor opracowania

Joanna Zabiegła – Ośrodek Statystyki Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej

*Prace edytorskie – Ośrodek Statystyki Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej
Grzegorz Zabiegły, Waldemar Dymek*

*Opracowanie tablic – Ośrodek Statystyki Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej
Magdalena Wiktorowicz, Grzegorz Zabiegły*

Projekt okładki

Lidia Motrenko-Makuch

Publikacja dostępna na <http://www.stat.gov.pl/lublin>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

ISBN - 978-83-7402-212-5

PRZEDMOWA

Mam przyjemność przedstawić Państwu publikację przygotowaną przez pracowników Urzędu Statystycznego w Lublinie „NSP 2011 – Mieszkania w województwie lubelskim”. Została ona opracowana w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP 2011), dotyczące stanu i struktury zasobów mieszkaniowych w województwie lubelskim. Publikacja ta składa się z trzech części oraz aneksu tabelarycznego.

W części pierwszej – uwagach ogólnych przedstawiono podstawę prawną, zakres tematyczny, formę oraz sposoby zbierania danych w ramach narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań. Z kolei w części drugiej, tj. uwagach metodologicznych zawarte zostały definicje podstawowych pojęć obowiązujące w ramach spisu. W części analitycznej publikacja zawiera informacje na temat liczby mieszkań według ich wielkości, okresu budowy, form własności i wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne. Zawiera ona również charakterystykę warunków mieszkaniowych ludności oraz podstawowe informacje o mieszkaniach niezamieszkałych. W celu przeprowadzenia pełniejszej analizy i bilansu zmian zasobów mieszkaniowych, jakie dokonały się w latach 2002–2011, wybrane informacje i grupowania zestawiono i porównano z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. Wyniki zaprezentowano dla województwa ogółem w podziale na powiaty oraz miasta i wieś. Całość została wzbogacona kartogramami i wykresami.

Jestem przekonany, że przygotowana przez Nas publikacja wzbogaci Państwa zasób wiedzy na temat zasobów mieszkaniowych zlokalizowanych w województwie lubelskim. Mam również nadzieję, iż jej syntetyczny charakter zachęci Państwa do zgłębiania przedstawionych w niej zagadnień wykorzystując w tym celu dane dostępne w Urzędzie Statystycznym, a także na stronach internetowych GUS w Banku Danych Lokalnych.

Jednocześnie dziękuję tym wszystkim, którzy przyczynili się do przygotowania i przeprowadzenia Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz opracowania jego wyników.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Lublinie

dr Krzysztof Markowski

Lublin, marzec 2014 r.

FOREWORD

I am pleased to present the publication " NSP 2011– Dwellings in Lubelskie Voivodship" prepared by the staff Statistical Office in Lublin. This case study was prepared using the results of National Census Population and Housing (NSP 2011), the level and structure of buildings inhabited in the Lubelskie Voivodship. The publication it consists of three parts , and tabular annex.

In the first part - the general comments the legal basis , the thematic scope , form and methods of data collection in the national census of population and housing were presented. In the second part , i.e. the methodological notes, the definitions of basic concepts in force in the census were contained. In the analytical section publication contains information on the number of dwellings according to their size, period of construction, ownership form and equipment with sanitation and technical installations. It also includes housing characteristics of the population and basic information about uninhabited dwellings. In order to conduct a more complete analysis and identify changes in the housing stock between 2002 and 2011, selected information and groupings are compared and contrasted with the results of National Census of Population and Housing of 2002. The results are presented for the region in total and broken down by counties, cities and countryside. In addition, the publication enriched maps and graphs.

I am convinced that prepared publication enrich your knowledge about the information of inhabited buildings located in the Lubelskie Voivodship. I also hope that its synthetic nature will encourage you to explore the issues presented in this enumeration using the data available in the Statistical Office , as well as on the websites of the CSO – in the Local Data Bank .

At the same time I would like to thank all those who contributed to prepare, conduct or develop the results of the National Census of Population and Housing.

*Director
Statistical Office
In Lublin*

Krzysztof Markowski

Krzysztof Markowski, Ph.D.

Lublin, March 2014 r.

SPIS TREŚCI / CONTENTS

Przedmowa	3
<i>Foreword</i>	
Część I. Uwagi ogólne	7
<i>General notes</i>	
1. Podstawa prawna i metody realizacji spisu ludności i mieszkań 2011.....	7
<i>Legal basis and methods of conducting of the National Census of Population and Housing 2011</i>	
2. Podstawowe cele powszechnego spisu ludności i mieszkań 2011	8
<i>Main aims of the National Census of Population and Housing 2011</i>	
3. Zakres podmiotowy badania	9
<i>Object of the study</i>	
4. Zakres tematyczny powszechnego spisu mieszkań 2011	9
<i>Themes covered by the National Housing Census 2011</i>	
5. Metoda realizacji spisu i źródła danych wykorzystane w zakresie spisu mieszkań	10
<i>Method of conducting the census and sources of data used for the census of housing</i>	
6. Formy upowszechniania wyników spisu	11
<i>Forms of dissemination of census results</i>	
7. Uwagi techniczne.....	12
<i>Technical notes</i>	
Część II. Uwagi metodologiczne	13
<i>Methodological notes</i>	
1. Pojęcia i definicje spisowe	13
<i>Terms and definitions used in the census</i>	
Część III. Komentarz Analityczny	27
<i>Analytical comments</i>	
1. Stan i zmiany zasobów mieszkaniowych	27
<i>Housing stock and its changes</i>	
2. Własność mieszkań	28
<i>Tenure type of the dwellings</i>	
3. Wiek mieszkań.....	31
<i>Age of the dwellings</i>	
4. Wielkość mieszkań.....	33
<i>Size of the dwellings</i>	
5. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne	35
<i>Sanitary and technical installations in the dwellings</i>	
6. Zaludnienie mieszkań	38
<i>Population in the dwellings</i>	
7. Mieszkania o warunkach substandardowych.....	39
<i>Substandard dwellings</i>	

Aneks. Tablice statystyczne	50
<i>Annex. Statistical tables</i>	

WYKAZ MAP I RYSUNKÓW

LIST MAPS AND FIGURES

Struktura mieszkań zamieszkanycy według rodzaju podmiotów będących ich właścicielami w 2002 r. i 2011 r.	40
<i>Structure of inhabited dwellings by ownership type in 2002, 2011</i>	
Mieszkania według okresu budowy budynku w 2011 r.	41
<i>Inhabited dwellings by period of building construction in 2011</i>	
Mieszkania zamieszkanycy według powierzchni użytkowej w 2011 r.	42
<i>Inhabited dwellings by useful floor area in 2011</i>	
Mieszkania zamieszkanycy według liczby izb oraz okresu budowy budynku w 2011 r.	43
<i>Inhabited dwellings by number of rooms and period of building construction in 2011</i>	
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania według form własności w latach 2002 i 2011	43
<i>Average usable floor space of dwellings by type ownership in 2002, 2011</i>	
Mieszkania zamieszkanycy według wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2002 i 2011.....	44
<i>Inhabited dwellings by equipment with sanitary and technical installations in 2002 and 2011</i>	
Mieszkania zamieszkanycy według sposobu ich ogrzewania oraz okresu budowy w 2011 r.	44
<i>Inhabited dwellings by heating system and period of building construction in 2011</i>	
Ludność i mieszkania zamieszkanycy stale o warunkach substandardowych w 2011 r.	45
<i>Population and permanently inhabited dwellings with substandard housing conditions in 2011</i>	
Przyrost (ubyttek) mieszkań zamieszkanycy w powiatach w latach 2002-2011	46
<i>Growths (decreases) inhabited dwellings in powiats in 2002-2011</i>	
Powierzchnia użytkowa mieszkań zamieszkanycy stale w powiatach w 2011 r.	47
<i>Useful floor area of permanently inhabited dwellings in powiats in 2011</i>	
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zamieszkanego stale na 1 osobę w powiatach w 2011 r.	47
<i>Average useful floor area of permanently inhabited dwellings per 1 person in powiats in 2011</i>	
Mieszkania zamieszkanycy według wyposażenia w instalacje w powiatach w 2011 r.	48
<i>Inhabited dwellings by the equipment with technical installations in powiats in 2011</i>	

CZĘŚĆ I. UWAGI OGÓLNE

W wyniku przeprowadzonego spisu powszechnego mieszkań i budynków uzyskano zestaw danych charakteryzujących budynki i znajdujące się w nich mieszkania zlokalizowane na terenie Polski według stanu na 31 marca 2011 roku. Informacje te zbierane regularnie w cyklach około 10-letnich umożliwiają ocenę stanu i warunków mieszkaniowych ludności zarówno pod kątem ilościowym, jak i jakościowym.

W niniejszej publikacji zaprezentowano pełną informację charakteryzującą budynki i znajdujące się w nich mieszkania wraz z oceną zmian w latach 2002 - 2011 r. przeprowadzoną w oparciu o wyniki spisów powszechnych.

Zamieszczone informacje dotyczą głównie budynków zamieszkanym, tj. takich, w których znajdowało się co najmniej 1 zamieszkane mieszkanie ze stałym mieszkańcem. Analizy wyników i opisu zmian dokonano w skali województwa w przekroju miasta-wieś, a niektóre w przekroju powiatów.

1. Podstawa prawna i metody realizacji spisu ludności i mieszkań 2011

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań w Polsce w 2011 roku był pierwszym spisem realizowanym od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przeprowadzony został na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2011 r. według stanu w dniu 31 marca 2011 roku, o godz. 24.00.**

Zakres tematyczny spisu ludności i mieszkań w 2011 roku, formę, tryb, granice obowiązków statystycznych i dobrowolności udziału w badaniach określiła Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz. U. z 26 marca 2010 r. nr 47, poz.277) wraz z aktami wykonawczymi do ustawy oraz Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. UE. L. z dnia 13.08.2008 r. Nr 218).

Komisja Europejska przygotowując podstawy prawne przeprowadzania spisów na obszarze Unii Europejskiej wzięła pod uwagę dynamiczny rozwój systemów administracyjnych i rozwiązań informatycznych rozważanych przez kraje członkowskie przy wyborze metody realizacji spisu. W przepisach Rozporządzenia PE i Rady Nr 763/2008 określone

zostały szczegółowo metody oraz źródła, które mogą być wykorzystywane dla pozyskania danych statystycznych dla potrzeb spisu.

W szczególności są to:

- a) tradycyjne spisy powszechne,
- b) spisy powszechne oparte na danych z rejestrów administracyjnych,
- c) połączenie tradycyjnych spisów powszechnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- d) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- e) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- f) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi oraz tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- g) odpowiednie badania oparte na próbie rotacyjnej (tzw. „kroczące” spisy powszechne).

2. Podstawowe cele powszechnego spisu ludności i mieszkań 2011

1. Dostarczenie szerokiej charakterystyki zmian, jakie zaszły w okresie 2002-2011 w podstawowych strukturach demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian w wielkości i standardzie zasobów mieszkaniowych - na najniższym poziomie podziału terytorialnego kraju.
2. Dostarczenie informacji niezbędnych do międzynarodowych porównań - poprzez uwzględnienie w opracowaniach standardów i zaleceń organizacji międzynarodowych (ONZ oraz Unii Europejskiej).
3. Aktualizacja bazy do budowy operatów losowania do badań reprezentacyjnych prowadzonych poprzez obserwacje gospodarstw domowych, czy też badania zasobów mieszkaniowych.

3. Zakres podmiotowy badania

Narodowemu Spisowi Powszechnemu Ludności i Mieszkań 2011 podlegały:

- osoby stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach, budynkach, obiektach i pomieszczeniach,
- mieszkania i budynki, w których znajdują się mieszkania zamieszkane lub niezamieszkane oraz zamieszkane obiekty zbiorowego zakwaterowania i inne zamieszkane pomieszczenia niebędące mieszkaniami,
- osoby niemające miejsca zamieszkania.

Spis ludności i mieszkań przeprowadzony w 2011 roku nie obejmował:

- szefów i cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków rodzin tych osób oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych (pozostali cudzoziemcy przebywający w Polsce będą spisywani na ogólnych zasadach),
- osób ubiegających się o azyl,
- mieszkań, budynków, obiektów i pomieszczeń będących własnością przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych.

4. Zakres tematyczny powszechnego spisu mieszkań 2011

Przy ustalaniu zakresu przedmiotowego spisu ludności i mieszkań 2011 została przeprowadzona analiza wykorzystania wyników poprzedniego spisu oraz analiza nowych potrzeb informacyjnych. Brano również pod uwagę możliwości pozyskania tych informacji z innych źródeł, przede wszystkim z systemów informacyjnych administracji publicznej, a także konieczność zachowania w czasie pełnej porównywalności danych oraz zobowiązania międzynarodowe określone w rozporządzeniu nr 763/2008.

Wyniki spisu pozwalają na ocenę ilościowych i jakościowych zmian, jakie zaszły w zasobach mieszkaniowych. Umożliwiają wyszacowanie potrzeb mieszkaniowych, wynikających zarówno z fizycznego braku mieszkań, jak również z powodu konieczności wymiany istniejących zasobów lub zasobów nienadających się do remontu.

W ramach tematyki mieszkaniowej ujęto w spisie następujące zagadnienia:

1. Rodzaj zamieszkanym pomieszczeń.
2. Charakterystyka mieszkań zamieszkanym według rodzaju zajmowania mieszkania, własności mieszkania, wielkości mieszkania, w tym: liczba izb z wyszczególnieniem pokoi, pomieszczeń kuchennych i innych izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, wyposażenia w instalacje sanitarno-techniczne, sposób ogrzewania mieszkania.
3. Charakterystyka budynków z zamieszkanymi lokalami mieszkalnymi, w tym: rodzaj budynku, forma własności budynku, liczba mieszkań w budynku, rok wybudowania.
4. Informacje o tytule prawnym do zajmowanego mieszkania.

5. Metoda realizacji spisu i źródła danych wykorzystane w zakresie spisu mieszkań

W Polsce dotychczasowa praktyka spisowa opierała się na tradycyjnym sposobie przeprowadzania spisów, który polegał na angażowaniu rachmistrzów spisowych, odwiedzających wszystkie zamieszkane jednostki i zapisujących uzyskane bezpośrednio od respondentów informacje na formularzach spisowych, dostępnych w formie papierowej. Następnie dane z formularzy były rejestrowane oraz już w formie elektronicznej podlegały dalszemu opracowaniu. W spisie 2011 nastąpiło odejście od tradycyjnej metody na rzecz metody mieszanej, polegającej na połączeniu danych z rejestrów i systemów informacyjnych z danymi pozyskiwanymi w bezpośrednich badaniach statystycznych. Zastosowane rozwiązania miały przede wszystkim zmniejszyć koszty spisu oraz obciążenie osób objętych spisem, przy zachowaniu wysokiej jakości wyników spisu.

W ramach powszechnego spisu mieszkań 2011 w pierwszej kolejności skorzystano z danych administracyjnych, tj. Krajowego Rejestru Urzędowego Podziału Terytorialnego Kraju (TERYT). Rejestr ten zawiera adresy budynków i mieszkań w układzie rejonów statystycznych i obwodów spisowych wraz z informacjami charakteryzującymi zasoby mieszkaniowe, np. rodzaj budynku, czy typ budynku mieszkalnego. Rejestr został wykorzystany do przygotowania i aktualizacji wykazu adresowo-mieszkaniowego, a następnie do utworzenia operatu adresowo-mieszkaniowego do losowania próby do badania reprezentacyjnego. Stanowił również bezpośrednie źródło danych spisowych.

W zakresie spisu budynków i mieszkań oprócz informacji zawartych w rejestrze TERYT wykorzystano dane zgromadzone w tzw. bazie budynkowej stworzonej na potrzeby spisu w oparciu o dane pochodzące ze sprawozdawczości bieżącej, jak również z badania przeprowadzonego jednorazowo w celu aktualizacji danych dla budynków wielomieszkaniowych. Badaniem objęto wszystkie podmioty zarządzające bądź administrujące budynkami, które zostały zobowiązane do przekazania informacji dotyczących wybranych cech i parametrów poszczególnych budynków poprzez wypełnienie indywidualnie dla każdego z nich formularza elektronicznej karty budynku. Istotne źródło informacji stanowiły również dane zebrane w ramach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002r.

Dane na temat budynków i mieszkań niewystępujące w systemach informacyjnych administracji publicznej lub niespełniające wymogów jakości danych statystycznych zebrano bezpośrednio od osób objętych **badaniem reprezentacyjnym**. Badanie zostało przeprowadzone na ok. 20% próbie mieszkań w skali kraju. Jednostką losowania było mieszkanie, a dokładniej jego adres. W efekcie do badania reprezentacyjnego wylosowano ponad 2 744 tys. mieszkań spośród prawie 13,5 mln mieszkań znajdujących się w operacie losowania.

W celu wyeliminowania formularzy papierowych przewidziano zastosowanie nowoczesnych technik gromadzenia danych. Informacje przekazywane były przez respondentów przy użyciu formularza elektronicznego przez Internet lub w ramach wywiadu bezpośredniego przeprowadzonego przez rachmistrza spisowego. W przypadku przekazania niepełnych informacji kontaktowano się ze sprawozdawcą telefonicznie. W zakresie informacji na temat statusu zamieszkania mieszkania skorzystano z danych zebranych w ramach badania pełnego ludności.

6. Formy upowszechniania wyników spisu

W upowszechnieniu danych spisowych wykorzystywane są następujące sposoby:

- publikacje tabelaryczno-analityczne (w formie elektronicznej i papierowej),
- udostępnianie danych na nośnikach informatycznych,
- udostępnianie danych poprzez Internet,
- Bank Danych Lokalnych (BDL),

- bezpośredni dostęp do wynikowych informacji statystycznych w Analitycznej Bazie Mikrodanych (ABM).

W zakresie tematyki mieszkaniowej, oprócz niniejszego opracowania, planowane jest wydanie publikacji: „Mieszkania w województwie lubelskim” z danymi na poziomie województwa i powiatów z wyróżnieniem obszarów miejskich i wiejskich.

7. Uwagi techniczne

Wszystkie tablice zawarte w aneksie tabelarycznym zostały opracowane w formacie Excel i w takiej postaci są dostępne na płycie CD.

W tablicach, zarówno w tekście jak i w aneksie, wprowadzono automatyczne zaokrąglenia, co niekiedy może powodować drobne rozbieżności w sumowaniu danych na wyższych poziomach agregacji.

Dostęp do danych z NSP 2011 będzie uwzględniał zasadę ochrony danych osobowych. Z tego względu, przy prezentowaniu danych, w szczególności na poziomie lokalnym może zaistnieć potrzeba utajnienia niektórych informacji poprzez zastąpienie ich znakiem umownym.

CZĘŚĆ II. UWAGI METODYCZNE

Podstawowe definicje pojęć i klasyfikacje – niezbędne do właściwej interpretacji wyników spisu - będą zamieszczane w każdej publikacji z wynikami spisu, a także zostaną udostępnione na stronie Internetowej GUS www.stat.gov.pl.

1. POJĘCIA I DEFINICJE SPISOWE

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Przez pomieszczenie pomocnicze należało rozumieć: przedpokój, hol, łazienkę, ustęp, garderobę, spiżarnia, schowek i inne pomieszczenia znajdujące się w obrębie mieszkania, służące mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców.

W przypadku wieloizbowego lokalu lub domu indywidualnego (jednorodzinnego), w którym zamieszkiwało 2 lub więcej odrębnych gospodarstw domowych, zajmujących wyłącznie dla siebie odrębne izby i inne pomieszczenia, obowiązywała zasada, że jeśli w obrębie tego lokalu lub domu znajdowało się przynajmniej jedno pomieszczenie, takie jak: kuchnia, łazienka lub ustęp, użytkowane wspólnie przez te gospodarstwa, to taki lokal (dom) stanowił jedno mieszkanie. Jeżeli nie zachodził przypadek wspólnego użytkowania wymienionych pomieszczeń, to zespoły pomieszczeń zajmowanych przez poszczególne gospodarstwa uznano za odrębne mieszkania.

Mieszkanie zamieszkane stale, to takie, w którym spisano jedną lub więcej osób i co najmniej jedną z tych osób uznano za faktycznie stale zamieszkałą. Za mieszkanie **zamieszkane czasowo** uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób, ale żadna z tych osób nie została uznana za mieszkańca faktycznie stale zamieszkałego na danym terenie.

Mieszkania niezamieszkane, to takie, w którym nie spisano żadnej osoby, ani jako mieszkającej stale ani jako przebywającej czasowo. Dla tej kategorii mieszkań ustalono przyczynę, z powodu, której mieszkanie jest niezamieszkane. Pod względem przyczyn niezamieszkania sklasyfikowano mieszkania na:

- jeszcze niezasiedlone w budynkach nowo zbudowanych lub rozbudowanych,
- niezamieszkane z powodu zmiany lokatora – do wtórnego zasiedlenia (przeznaczone do wynajmu lub na sprzedaż),
- niezamieszkane z powodu przeprowadzania remontu lub oczekiwania na remont,
- przeznaczone do rozbiórki bądź opuszczone z różnych przyczyn i nie ustalono, czy będą rozebrane czy wykorzystywane do celów niemieszkalnych,
- przeznaczone do czasowego lub sezonowego przebywania (drugie mieszkania),
- wynajęte placówki dyplomatycznej lub konsularnej innego państwa; ta grupa mieszkań z reguły była zamieszkana, ale przez osoby nieobjęte spisem (korzystające z dyplomatycznego immunitetu) i z tego względu uznane za niezamieszkane,
- wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej.

Izba - pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami sięgającymi od podłogi do sufitu, z **bezpośrednim oświetleniem dziennym i o powierzchni nie mniejszej niż 4 m²**. Izbami są pokoje oraz kuchnie spełniające powyższe kryteria. Inne pomieszczenia w mieszkaniu, takie jak: przedpokój, hol, łazienka, ubikacja, spiżarnia, schowek, garderoba, alkowa, obudowana weranda, ganek, są pomieszczeniami pomocniczymi i nie uznaje się ich za izby.

W spisie wykazano odrębnie pokoje i odrębnie kuchnie będące izbami. Spośród ogólnej liczby pokoi wyodrębniono **pokoje wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej** tj. takie, które wykorzystywane były, jako siedziby różnych firm, biur, kancelarii, gabinetów, pracowni, warsztatów, zakładów itd. Pokoje te były spisywane tylko wówczas, gdy znajdowały się w obrębie mieszkania i nie prowadziło do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to suma powierzchni wszystkich pomieszczeń znajdujących się w obrębie mieszkania, a w szczególności: pokoi, kuchni (z oknami bez okna), alkow, spiżarni, przedpokoi, holi, łazienek, ubikacji, obudowanej werandy lub ganku oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnemu lub gospodarczemu potrzebom mieszkańców lokalu, bez względu na ich przeznaczenie i sposób użytkowania. W powierzchni użytkowej mieszkania uwzględniono również powierzchnię pokoi wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej tj. tych, które wykazane zostały w liczbie pokoi, a także powierzchnię innych pomieszczeń wykorzystywanych do tej działalności, jeżeli nie

prowadziło do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza. Nie zaliczono do powierzchni użytkowej mieszkania powierzchni: balkonów, tarasów i loggii, antresol, szaf i schowków w ścianach, pralni, suszarni, strychów, piwnic i komórek przeznaczonych do przechowywania opału oraz powierzchni garaży.

W budynkach typu wiejskiego do powierzchni użytkowej mieszkania z reguły zaliczono powierzchnię sieni. Nie uznawano sieni za część składową mieszkania i nie wliczano jej powierzchni do powierzchni użytkowej mieszkania tylko wówczas, gdy:

- sień łączyła część mieszkalną budynku z częścią inwentarską lub gospodarską,
- oprócz sieni znajduje się na tej samej kondygnacji przedpokój
- w budynku znajdowało się więcej niż jedno mieszkanie, a sień użytkowana była wspólnie jako ogólnodostępny korytarz.

Powierzchnię pod schodami znajdującymi się w budynku indywidualnym wliczono do powierzchni użytkowej mieszkania, gdy w budynku znajduje się tylko 1 mieszkanie, nie wlicza się zaś, gdy w budynku znajdują się 2 lub więcej mieszkań; schody i powierzchnię pod nimi uznaje się wówczas za część ogólnokomunikacyjną.

W budynkach jednorodzinnych będących w budowie, ale już w części zamieszkanym, w powierzchni użytkowej mieszkania należy uwzględnić tylko powierzchnię izb i pomieszczeń pomocniczych wykończonych.

Dane o powierzchni użytkowej mieszkań pochodzą z informacji podanych przez lokatorów, na podstawie oświadczenia, bądź dobrowolnego okazania dokumentów, np. umowy najmu, książeczki opłat za mieszkanie, planu domu jednorodzinnego, przeprowadzanych pomiarów poszczególnych pomieszczeń (wchodzących w skład mieszkania).

Powierzchnia użytkowa mieszkania wykorzystywana wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej jest to suma powierzchni pokoi wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, a także powierzchnia innych pomieszczeń wykorzystywanych do tej działalności, jeżeli nie prowadzi do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem mieszkania

W spisie ustalono rodzaj podmiotu, który posiadał prawo własności do mieszkania.

Stan prawny do mieszkania ustalano na tzw. krytyczny moment spisu. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- **osób fizycznych** - za mieszkania stanowiące własność osób fizycznych uznano mieszkanie, do którego prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej, np. współmałżonkowie), przy czym osoba ta może być właścicielem całej nieruchomości, na której położone jest mieszkanie lub posiadać udział w nieruchomości wspólnej, jako prawo związane z odrębną własnością lokalu mieszkalnego np. znajdującego się w budynku objętym wspólnotą mieszkaniową. Prawo własności całej nieruchomości lub tylko lokalu mieszkalnego z przypisaną częścią nieruchomości (tzw. udziałem w nieruchomości wspólnej) powinno być ujawnione w księdze wieczystej, a w razie jej braku w innym dokumencie potwierdzającym własność,
- **spółdzielni mieszkaniowych** - dotyczy mieszkań spółdzielczych (własnościowych i lokatorskich), znajdujących się w budynkach stanowiących własność lub współwłasność spółdzielni mieszkaniowej, z wyjątkiem mieszkań, dla których na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych zostało ustanowione prawo odrębnej własności na rzecz jednej lub kilku osób fizycznych i w związku z tym należy je kwalifikować do kategorii „osoba fizyczna”.
Mieszkanie funkcyjne stanowiące własność spółdzielni mieszkaniowej zajmowane na podstawie stosunku najmu, np. przez dozorcę domu, pracownika obsługi technicznej, zakwalifikowano do kategorii „spółdzielnia mieszkaniowa”.
- **Gmin** - wykazano tu mieszkania znajdujących się w budynkach stanowiących w całości własność gminy oraz mieszkań będących własnością gminy, ale znajdujących się w budynkach stanowiących nieruchomości wspólne, (w których funkcjonują tzw. wspólnoty mieszkaniowe), tj. mieszkań, które służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych ogółu mieszkańców gminy oraz przekazanych gminie, ale pozostających w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakładów opieki zdrowotnej, ośrodków pomocy społecznej, jednostek systemu oświaty, jednostek kultury, tj. mieszkań służących głównie zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych pracowników tych jednostek, jak również stanowiących własność Skarbu Państwa, ale przekazane gminie w tzw. „przymusowy zarząd”. Do kategorii tej zakwalifikowano również mieszkania będące własnością powiatu (lokalnej, powiatowej wspólnoty samorządowej) niestanowiące mienia jakiegokolwiek gminy, a także mieszkania będące własnością gminy znajdujące się w zarządzie komunalnej jednostki organizacyjnej specjalnie powołanej do zarządzania tymi zasobami mieszkaniowymi (np. Przedsię-

biorstwo/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, Zarząd Domów Komunalnych) i nie należy ich utożsamiać z zasobami mieszkaniowymi tegoż zakładu pracy (patrz kategoria „zakład pracy”).

- **Skarbu Państwa** zaliczono tu mieszkania:
 - przejęte (od likwidowanych PGR-ów) i pozostające w zasobie Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa,
 - przejęte i pozostające w zasobie Wojskowej Agencji Mieszkaniowej – w zasobie Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, pozostających w zarządzie jednostek podległych ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości oraz Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu,
 - pozostających w zarządzie organów: władzy państwowej, administracji państwowej oraz kontroli państwowej,
 - oddanych przez jednostkę reprezentującą Skarb Państwa w użytkowanie, dzierżawę lub najem przedstawicielstwom dyplomatycznym i urzędom konsularnym państw obcych.
- **zakładów pracy** – dotyczy mieszkań, które są własnością:
 - przedsiębiorstw państwowych, a także państwowych jednostek organizacyjnych, np. instytutów naukowo-badawczych, wyższych uczelni, instytucji artystycznych,
 - przedsiębiorstw komunalnych, np. transportu miejskiego, wodociągów i kanalizacji, energetyki ciepłej itp., z wyjątkiem przedsiębiorstw gospodarki mieszkaniowej,
 - przedsiębiorstw prywatnych – działających w formie spółek bądź spółdzielni, z wyjątkiem spółdzielni mieszkaniowych.
- **towarzystw budownictwa społecznego** - wykazano tu mieszkania znajdujących się w budynkach będących własnością podmiotu prawnego, który w swojej nazwie ma wyrazy „towarzystwo budownictwa społecznego” lub skrót „TBS”, bez względu na fakt partycypowania w kosztach budowy budynku innego podmiotu (gminy, spółdzielni mieszkaniowej, zakładu pracy) w zamian za uzyskanie mieszkań (na zasadzie najmu) dla wskazanych przez te podmioty osób trzecich.

- **innych** podmiotów - do tej kategorii zaliczono mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku - przeznaczone na sprzedaż, ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, partii, związków zawodowych itp.

Pomieszczenie kuchenne - wydzielone ścianami pomieszczenie w mieszkaniu (z oknem lub bez), przeznaczone i odpowiednio wyposażone do przygotowywania posiłków i do tego celu głównie wykorzystywane, bez względu na to, czy używane jest również do spożywania posiłków, spania czy innych celów mieszkalnych. Ze względu na różne przypadki rozwiązania kuchni w mieszkaniu, w spisie przyjęto następujące kategorie:

- **izby kuchenne**, tj. pomieszczenia z oknem i o powierzchni (podłogi) 4m^2 lub większej,
- **pomieszczenia kuchenne nie będące izbami**, tj. pomieszczenia bez okna (tzw. ciemne kuchnie) lub nie spełniające kryterium powierzchni, czyli o powierzchni (podłogi) mniejszej niż 4m^2 ,
- **kuchnie stanowiące część pokoju wielofunkcyjnego**; sytuacja ta występowała wówczas, gdy kuchnia stanowiła część dużego pokoju, spełniającego wielorakie funkcje: kuchni, jadalni, pokoju wypoczynkowego, niekiedy również sypialni.

Urządzenia (instalacje) techniczno-sanitarne w mieszkaniu

Wykazano w spisie urządzenia czynne jak i chwilowo nieczynne, a także te, które już zainstalowano w mieszkaniu, ale nie podłączono ich jeszcze do sieci. Nie spisano natomiast urządzeń, które na skutek znacznych uszkodzeń były nieczynne dłużej niż rok.

Wodociąg. Jako wyposażone w wodociąg uznano mieszkanie, w obrębie, którego znajdował się kran z wodą bieżącą. Urządzenie wykazano w podziale na podłączone do sieci (wodociąg sieciowy) bądź stanowiące urządzenia lokalne.

Przez **sieć wodociągową** rozumiano układ połączonych ze sobą przewodów przeznaczonych do przesyłu wody między ujęciem, a odbiorcą. W skład sieci wodociągowej wchodzi: przewody magistralne, przewody rozdzielcze i połączenia domowe zwane przyłączami.

Przez **wodociąg lokalny** rozumiano wodociąg, który doprowadza wodę do jednego, lub kilku budynków sąsiednich ze źródła ujęcia wody (przydomowej studni głębinowej), poprzez zestaw hydroforowy składający się z pompy, zbiornika wodno-powietrznego (hydro-

fora) i przekaźnika ciśnieniowego. Zadaniem zestawu jest zapewnienie odpowiedniego, stabilnego ciśnienia w domowej instalacji wodociągowej.

Ustęp spłukiwany. W spisie wykazano tylko urządzenia znajdujące się w obrębie mieszkania, spłukiwane wodą ze spłuczki podłączonej do instalacji wodociągowej, niezależnie czy urządzenie to jest w oddzielnym pomieszczeniu (WC) czy w łazience. Informacje wykazano w podziale według rodzaju instalacji odprowadzającej nieczystości z budynku: do sieci kanalizacyjnej, do urządzenia lokalnego.

Przez **sieć kanalizacyjną** rozumiano układ połączonych ze sobą przewodów, które służą do odprowadzenia ścieków sanitarnych i wód deszczowych z budynków do oczyszczalni ścieków. Przewody te, w zależności od wielkości i funkcji zwane są kolektorami, kanałami głównymi, kanałami bocznymi i przyłączami domowymi (przykanalikami).

Przez **kanalizację lokalną** rozumiano kanalizację dla jednego, kilku, bądź kilkunastu gospodarstw domowych, zamieszkujących w jednym bądź kilku budynkach. Zebrane razem ścieki są odprowadzane w jedno miejsce, w którym znajduje się osiedlowa oczyszczalnia. W niej unieszkodliwia się ścieki i następnie odprowadza do gruntu bądź cieku wodnego.

Łazienka. Za łazienkę uznano pomieszczenie w mieszkaniu, w którym zainstalowana jest wanna lub kabina prysznicowa, bądź oba te urządzenia oraz urządzenie odprowadzające zużytą wodę na zewnątrz budynku (do sieci kanalizacyjnej lub do szamba).

Gaz. Rozróżniono instalacje gazu z sieci i gazu z butli. Nie brano pod uwagę butli turystycznych, a jedynie butle o pojemności 11 kg i większe, w tym również „kontenery” z gazem płynnym, z których gaz dostarczany jest do więcej niż 1 mieszkania, np. do całego budynku wielomieszkaniowego lub kilku budynków jednorodzinnych.

Sposób ogrzewania mieszkania.

Rozróżniono w spisie 3 główne sposoby ogrzewania:

- centralne ogrzewanie z sieci
- centralne ogrzewanie indywidualne,
- piece,
- pozostały sposób ogrzewania.

Za **centralne ogrzewanie z sieci** uznano każdą instalację doprowadzającą ciepło (gorącą wodę, parę wodną lub gorące powietrze) centralnego źródła jego wytwarzania do poszczególnych pomieszczeń w mieszkaniu. Na drugim stopniu podziału, mieszkania ogrzewane przy pomocy c.o. pogrupowano, w zależności od źródła wytwarzania ciepła, na wyposażone w:

centralne ogrzewanie z sieci; wykazywano wówczas, gdy ciepło doprowadzane jest z elektrociepłowni, ciepłowni lub lokalnej kotłowni, ewentualnie przy wykorzystaniu baterii słonecznych (np. spółdzielczej) obsługującej więcej niż 1 budynek,

centralne ogrzewanie indywidualne wykazywano wtedy, gdy źródło wytwarzania ciepła znajduje się w budynku jednorodzinny (piec do c.o. zainstalowany jest we własnej kotłowni lub w innym pomieszczeniu, np. w piwnicy, bądź też zainstalowane jest elektryczne ogrzewanie podłogowe) bądź też źródło ciepła znajduje się w obrębie mieszkania zlokalizowanego w budynku wielorodzinnym (tzw. instalacja etażowa), np. piec do c.o. zainstalowany jest w kuchni, w łazience.

Piece – zaliczono tu ogrzewanie poszczególnych pomieszczeń w mieszkaniu piecami kaflowymi bądź różnymi piecami przenośnymi na paliwa stałe, np. na węgiel, koks, drewno, trociny, a także piecami kaflowymi z wmontowanymi w nich grzałkami elektrycznymi.

Pozostały sposób ogrzewania – do tego sposobu zaliczono tzw. oszczędnościowe piecyki gazowe – na gaz z sieci lub z butli (są to piecyki nie związane z obiegiem wody, dmuchawy elektryczne, przenośne piece olejowe (typu kaloryfer) podłączone do prądu.

Przy stosowaniu kilku sposobów ogrzewania wykazano sposób przeważający.

Rodzaj stosowanego paliwa – energii do ogrzewania

Rodzaj paliwa (energii) stosowanego do ogrzewania mieszkania ustalano tylko w tych mieszkaniach, które ogrzewane były za pomocą instalacji centralnego ogrzewania indywidualnego, pieca lub innego sposobu. Nie ustalano rodzaju paliwa, jeżeli mieszkanie było ogrzewane za pomocą instalacji centralnego ogrzewania zbiorowego (tj. z sieci lub z kotłowni lokalnej w budynku wielomieszkaniowym).

Rozróżniono następujące rodzaje paliw (energii):

- paliwa stałe (koks, węgiel, brykiety, drewno),
- paliwa gazowe,
- paliwa ciekłe (np. olej opałowy, olej napędowy),
- energia elektryczna,
- system dwupaliwowy; dotyczyło to w zasadzie domów jednorodzinnych, w których poza piecami do c.o. na paliwa stałe zainstalowany był także piec gazowy do c.o. i te 2 sposoby były przemiennie stosowane.

- pozostałe; ta odpowiedź dotyczyła ogrzewania mieszkania (domu jednorodzinnego) przez wykorzystanie energii słonecznej, siły wiatru, energii wychwyconej z biomasy bądź z gorącego źródła (geotermalnej).

Cechy budynku, w którym znajduje się mieszkanie.

W niniejszej publikacji występują informacje tylko o dwóch cechach budynków, w których znajdują się mieszkania, tj. o roku (okresie) wybudowania budynku i o rodzaju podmiotu będącego właścicielem budynku. W związku z tym w tej części Uwag zamieszczono wyjaśnienia tylko dotyczące tych dwóch zmiennych. Szersze informacje o budynkach i szersze objaśnienia metodologiczne dotyczące pojęcia budynku i badanych w spisie cechach budynków, zamieszczono w odrębnej publikacji z cyklu NSP 2011 r., pt. „Zamieszkane budynki”.

Rok (okres) budowy budynku

Za rok wzniesienia budynku przyjęto rok, w którym budowa została zakończona, tzn. budynek został oddany do użytku, jeżeli budynek oddawany był do użytku częściami (klatkami, skrzydłami) przyjęto rok oddania do użytku ostatniej części budynku. Dla budynków zrekonstruowanych po całkowitym zniszczeniu przyjęto rok zakończenia rekonstrukcji.

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem budynku

Za właściciela budynku uważa się osobę fizyczną bądź osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej posiadającą do tego budynku tytuł własności, potwierdzony wpisem do księgi wieczystej, a w razie braku księgi, w innym dokumencie potwierdzającym własność. Nie jest istotne, czy właściciel (osoba fizyczna lub instytucja) zajmuje budynek na własny użytek, czy też wynajmuje go w całości lub w części innej osobie fizycznej bądź innej instytucji.

Tak, więc właścicielem budynku poza osobą fizyczną może być gmina, przedsiębiorstwo (państwowe), komunalne lub prywatne), Skarb Państwa, instytucja finansowa, ubezpieczeniowe bądź inna, spółdzielnia mieszkaniowa, stowarzyszenie, związek, organizacja wyznaniowa itd.

Rozróżniamy:

Budynki stanowiące w całości własność nieograniczoną osoby fizycznej - jednej lub współmałżonków (tzn. nie ma w nich żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu) ujawnioną w księdze wieczystej, a w razie braku księgi, w innym dokumencie potwierdzającym własność, niezależnie czy właściciel budynku mieszka w nim, czy też wyna-

jął go lub oddał w bezpłatne użytkowanie innej osobie (osobom), bądź budynek oddany do eksploatacji, lecz jeszcze nie zasiedlony.

Należy zaliczyć tu również współwłasność osób fizycznych (spokrewnionych lub nie). Wyjątek stanowią tzw. wspólnoty mieszkaniowe – te należy zakwalifikować, jako współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych.

Budynki będące własnością spółdzielni mieszkaniowej - budynki, do których tytuł własności (do całego budynku) posiada spółdzielnia mieszkaniowa i nie ma w tych budynkach żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu. Tytuł własności spółdzielni do tych budynków potwierdzony jest wpisem do księgi wieczystej, a w razie jej braku w innym dokumencie potwierdzającym własność.

Budynki będące własnością gminy - budynki, które w całości:

- są własnością gminy, pozostające w zarządzie przedsiębiorstwa (zakładu) gospodarki mieszkaniowej lub komunalnej jednostki organizacyjnej specjalnie powstałej do zarządzania zasobami mieszkaniowymi gminy, jak też budynki pozostające w bezpośrednim zarządzie urzędu gminy,
- zostały przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej jak: zakładów opieki zdrowotnej, jednostek systemu oświaty, jednostek nauki i kultury.

Do kategorii tej zaliczane są również budynki będące własnością powiatu (lecz nie stanowiące mienia jakiegokolwiek gminy) tj. przekazane powiatowi (lokalnej wspólnotie samorządowej) przez Skarb Państwa, wojewodę lub nabyte w inny sposób.

Budynki będące własnością Skarbu Państwa - budynki, które w całości pozostają:

- w zasobie Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa,
- w zasobie Wojskowej Agencji,
- w zarządzie jednostek podległych ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości oraz Szefowi Ochrony Państwa,
- w zarządzie organów władzy państwowej (np. Kancelarii Prezydenta RP, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego), organów administracji państwowej (np. Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ministerstw, urzędów centralnych, urzędów wojewódzkich) oraz organów kontroli państwowej (np. Najwyższej Izby Kontroli, Państwowej Inspekcji Pracy).

Należy tu zaliczyć również budynki oddane przez jednostkę reprezentującą Skarb Państwa w użytkowanie, dzierżawę lub najem przedstawicielstwom dyplomatycznym i urzędom konsularnym państw obcych.

Budynki będące własnością zakładu pracy - budynki, których w całości właścicielem jest zakład pracy - jednostka organizacyjna posiadająca do tego budynku tytuł własności, potwierdzony wpisem do księgi wieczystej, a w razie braku księgi, w innym dokumencie potwierdzającym własność.

Wśród budynków stanowiących własność zakładu pracy rozróżnia się:

1. budynki stanowiące własność zakładu pracy sektora publicznego, tj.:
 - a) przedsiębiorstw państwowych, w tym również "Lasów Państwowych", oraz państwowych jednostek organizacyjnych, np. państwowych instytutów naukowo-badawczych, państwowych wyższych uczelni,
 - b) przedsiębiorstw komunalnych, z wyjątkiem przedsiębiorstw (zakładów) gospodarki mieszkaniowej,
 - c) przekazane wymienionym wyżej jednostkom przez Skarb Państwa lub gminę w trwały zarząd.
2. budynki stanowiące własność zakładu pracy sektora prywatnego, tj.: budynki stanowiące własność przedsiębiorstw prywatnych działających w formie spółek, a także budynki stanowiące własność spółdzielni pracy, spółdzielni produkcji rolnej, z wyjątkiem spółdzielni mieszkaniowych.

Budynki będące własnością towarzystwa budownictwa społecznego - budynki będące w całości własnością podmiotu prawnego, który w swojej nazwie ma wyrazy "towarzystwo budownictwa społecznego" lub skrót "TBS", bez względu na fakt partycypowania w kosztach budowy budynku innego podmiotu (gminy, spółdzielni mieszkaniowej, zakładu pracy) w zamian za uzyskanie mieszkań (na zasadzie najmu).

Budynki będące własnością pozostałego podmiotu - budynki które w całości (tzn. nie ma w nich żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu) stanowią własność:

- organizacji prywatnych budujących lub kupujących mieszkania dla zysku: na sprzedaż lub na wynajem,
- związków zawodowych, stowarzyszeń, fundacji, partii politycznych, samorządów zawodowych i gospodarczych,

- Kościoła Katolickiego i innych kościołów i związków wyznaniowych, w tym również uczelni katolickich i instytucji kościelnych,
- innych jednostek nie objętych pojęciami wymienionymi wyżej, np. organizacja prywatna budująca dla zysku, stowarzyszenie, partia polityczna, fundacja, instytucja wyznaniowa.

Budynki stanowiące współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych - budynki mające kilku prawnych właścicieli uwidocznionych w księdze wieczystej. Jeżeli niektóre lub nawet wszystkie lokale w budynku stanowią wyodrębnione własności, potwierdzone wpisem do księgi wieczystej, to właściciele wyodrębnionych lokali automatycznie, z mocy prawa, stają się współwłaścicielami nieruchomości, a w umowie notarialnej o ustanowieniu odrębnej własności lokalu określona jest wielkość udziału właściciela danego lokalu w nieruchomości wspólnej (tzw. wspólnoty mieszkaniowe).

Nie dotyczy współwłasności osób fizycznych spokrewnionych lub nie (np. małżeństwo) – te należy zaliczyć do osób fizycznych.

Budynki stanowiące współwłasność bez wyodrębnionych własności lokali mieszkalnych - kategoria ta dotyczy budynków, które stanowią nieruchomości wspólne, ale na poszczególne mieszkania w budynku nie zostały ustanowione odrębne własności, tzn. poszczególni współwłaściciele nie mają założonej na swoje nazwisko odrębnej księgi, lecz istnieje tylko jedna księga na cały budynek, w której jedynie określony jest (w procentach lub w ułamkach) udział poszczególnych współwłaścicieli budynku. Do kategorii tej nie zalicza się współwłasności osób fizycznych (np. współmałżonków, dzieci i rodziców) – te należy zaklasyfikować do kategorii „budynki stanowiące własność osób fizycznych”.

Pomieszczenie nie będące mieszkaniem

Spisem objęto tylko te pomieszczenia nie będące mieszkaniami, które w tzw. krytycznym momencie spisu były zamieszkane.

Zamieszkane pomieszczenia nie będące mieszkaniami są to pomieszczenia, które w czasie spisu – z różnych przyczyn, np. losowych, przyjętego trybu życia – były jedynym miejscem zamieszkania osób (osoby) tworzących gospodarstwo domowe. Należą tu:

- **pomieszczenia** znajdujące się w trwałym budynku (mieszkalnym lub innym) **wybudowane do innych celów niż mieszkalne** i które nie zostały do celów mieszkalnych przebudowane np. strych, pralnia, suszarnia, garaż, pomieszczenie magazynowe,

inwentarskie lub gospodarcze (stajnia, obora, stodoła) lub inne (pokój w hotelu, sala szkolna),

- **pomieszczenia pół-trwałe**, wzniesione do zamieszkania w nim rodziny lub pojedynczej osoby, z założenia przez ograniczony czas – zwykle kilku lat np. tzw. „kontenery” lub baraki wzniesione dla osób dotkniętych klęską żywiołową (dla powodzian, pogorzalców), budynki tymczasowe zamieszkane do czasu wybudowania nowego domu,
- **pomieszczenia prowizoryczne**, np. szopa, komórka, chata,
- **obiekty ruchome**, np. barakowóz, wagon kolejowy, przyczepa kempingowa, jacht, barka.

Obiekt zbiorowego zamieszkania

Obiekt zbiorowego zakwaterowania jest to zespół pomieszczeń (pokoi i innych pomieszczeń pomocniczych), zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo lecznicze, hotelarskie, bądź inne, w którym to obiekcie zamieszkuje zwykle większa liczba osób. W niektórych obiektach (zakładach) osoby zamieszkują przez dłuższy czas (od kilku miesięcy do kilku lat) lub na stałe. Przykładowo takimi zakładami są: internaty, domy studenckie, hotele pracownicze, domy dziecka, domy (zakłady) opieki społecznej dla osób przewlekle chorych lub upośledzonych, klasztory, domy zakonne. Obiektami (zakładami), w których pobyt osób z reguły ma charakter krótkookresowy są m.in.: hotele, motele, domy wczasowe, pensjonaty, a także szpitale, sanatoria, prewentoria.

Ludność w mieszkaniach

Wszystkie dane zamieszczone w tablicach dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej.

Kategoria ta obejmuje następujące grupy osób:

1. **Mieszkające stale** (osoby z reguły zameldowane na pobyt stały w danym miejscu), które:
 - a) były obecne w momencie spisu;
 - b) były nieobecne w momencie spisu, ale ich nieobecność trwała krócej niż 3 miesiące;
 - c) były nieobecne w momencie spisu przez okres dłuższy niż 3 miesiące, ale ich nieobecność wynikała z następujących powodów:
 - przebywanie w zakładzie karnym lub śledczym,
 - pobyt za granicą,
2. **Przebywające czasowo przez okres dłużej niż 3 miesiące**. Dotyczy to osób, które w spisie zadeklarowały, że ich stałym miejscem zamieszkania jest inna gmina w kraju, natomiast

w miejscu/gminie spisania przebywały czasowo (dłużej niż 3 miesiące) z następujących powodów: nauka, praca, warunki rodzinne lub mieszkaniowe, leczenie lub rehabilitacja, przebywanie w domu opieki.

Kategoria ludności faktycznie zamieszkałej nie uwzględnia osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy, tj. takie, które nie posiadają stałego pobytu w Polsce (pozwolenia na osiedlenie się).

CZĘŚĆ III. KOMENTARZ ANALITYCZNY

1. Stan i zmiany zasobów mieszkaniowych

Według NSP 2011 r. zasoby mieszkaniowe województwa lubelskiego wynosiły 734,4 tys. mieszkań. W porównaniu z wynikami spisu z 2002 r. zasoby województwa zwiększyły się o 31,2 tys. mieszkań, tj. o 4,3%. W ogólnej liczbie mieszkań 90,1 % stanowiły mieszkania zamieszkane, tj. 661,5 tys., o łącznej powierzchni użytkowej 49721,4 tys. m², w których znajdowało się 2517,0 tys. izb. Od ostatniego spisu liczba mieszkań zamieszkałych wzrosła o 14,5 tys., tj. o 2,2%. Liczba izb w tych mieszkaniach wzrosła o 4,4%, a ich powierzchnia o 5,1%. Liczba zamieszkałych mieszkań w miastach w porównaniu do 2002 r. wzrosła o 7,0% do 349,8 tys., natomiast na wsi ich liczba zmniejszyła się o 2,7% do 311,7 tys. (mapa 1, str. 46). W miastach odnotowano znaczący przyrost mieszkań zamieszkałych w powiatach: tomaszowskim (13,9%), parczewskim (12,9%), janowskim (10,5%) i świdnickim (9,7%). Z kolei najmniejszy przyrost wystąpił w powiatach: ryckim (1,5%), hrubieszowskim (1,6%), bialskim (1,7%) i lubelskim (1,7%). Na wsi mieszkań tego typu najwięcej ubyło w powiatach: krasnostawskim (20,4%), parczewskim (8,8%), hrubieszowskim (6,5%) oraz tomaszowskim (6,4%).

Tabl.1 Mieszkania zamieszkane^a

Wyszczególnienie	Mieszkania		Izby		Powierzchnia użytkowa w m ²		Ludność w mieszkaniach zamieszkałych stale
	razem	w tym zamieszkane stale	razem	w tym zamieszkane stale	razem	w tym zamieszkane stale	
Ogółem							
2002	647060	638928	2411283	2387314	47313655	46859502	2171206
2011	661534	661267	2516968	2516149	49721354	49705914	2151792
2002=100	102,2	103,5	104,4	105,4	105,1	106,1	99,1
Miasta							
2002	326798	323070	1202122	1190357	20369280	20168898	1004204
2011	349798	349574	1301702	1301023	22568850	22556558	1000202
2002=100	107,0	108,2	108,3	109,3	110,8	111,8	99,6
Wieś							
2002	320262	315858	1209161	1196957	26944375	26690604	1167002
2011	311736	311693	1215266	1215126	27152504	27149356	1151580
2002=100	97,3	98,7	100,5	101,5	100,8	101,7	98,7

^a Rok 2002 - w podziale administracyjnym z dnia 20.05.2002 r., rok 2011 - w podziale z dnia 01.01.2011 r.

Zgodnie z metodologią spisu do mieszkań zamieszkałych zaliczono mieszkania zamieszkałe stale i mieszkania zamieszkałe czasowo. Mieszkań zamieszkałych stale w regionie było 661,3 tys. (90,0% zasobów mieszkaniowych) o łącznej powierzchni użytkowej 49705,9 tys. m². Znajdowało się w nich 2516,1 tys. izb. W mieszkaniach tych mieszkało 2151,8 tys. osób i w porównaniu do spisu 2002 r. ich liczba zmniejszyła się o 19,4 tys. osób (tj. 0,9%). W porównaniu z danymi ze spisu 2002 r. w miastach nastąpił wzrost liczby mieszkań zamieszkałych stale o 8,2%, gdy tymczasem na wsi odnotowano ich spadek o 1,3%.

W momencie spisu mieszkań zamieszkałych czasowo było 267. Zdecydowana większość z nich (83,9%), tj. 224 zlokalizowana była w miastach.

Według NSP 2011 r. w województwie lubelskim było 72,9 tys. mieszkań niezamieszkałych. Stanowiły one 9,9% wszystkich mieszkań w regionie. Prawie trzy czwarte z nich (52,3 tys.) znajdowało się na wsi stanowiąc 71,8% ogólnej liczby mieszkań niezamieszkałych. Najwięcej mieszkań niezamieszkałych zlokalizowanych było w powiatach: lubelskim (8,4%), bialskim (7,4%), zamojskim (6,7%), puławskim (5,9%) oraz chełmskim (5,8%) ogółu mieszkań niezamieszkałych. W porównaniu do roku 2002 w woj. lubelskim odnotowano wzrost liczby mieszkań niezamieszkałych o 16,8 tys. (29,9%). Na wsi liczba takich mieszkań wzrosła o 14,3 tys. (37,6 %), natomiast w miastach o 2,5 tys. (13,6%).

2. Własność mieszkań

Rozwiązania prawne dotyczące wykupu mieszkań na preferencyjnych warunkach spowodowały zmiany w strukturze właścicieli mieszkań. Spółdzielnie mieszkaniowe, zgodnie z ustawą, umożliwiły swoim lokatorom przekształcanie i wykup mieszkań. Gminy, Skarb Państwa i zakłady pracy na podstawie ustaw regulujących ich działalność, również oferowały dotychczasowym lokatorom upusty przy wykupie mieszkań.

Tabl.2 Struktura mieszkań zamieszkałych według podmiotów będących ich właścicielami ^a

Wyszczególnienie	Ogółem	Mieszkania stanowiące własność ^b							
		osób fizycznych	spółdzielni mieszkaniowych		gmin	Skarbu Państwa	zakładów pracy	Towarzystw Budownictwa Społecznego	pozostałych podmiotów
			mieszkania własnościowe	mieszkania lokatorskie					
Ogółem									
2002	647060	430938	118026	47442	33129	7550	7655	807	1513
2011	661534	493300	86832	9495	32660	7256	7136	1927	1192
Miasta									
2002	326798	124325	114462	46099	29402	5787	5199	807	717
2011	349798	202670	83714	8548	29662	5708	5076	1927	630
Wieś									
2002	320262	306613	3564	1343	3727	1763	2456	-	796
2011	311736	290630	3118	947	2998	1548	2060	-	562

^a Rok 2002 - w podziale administracyjnym z dnia 20.05.2002 r., rok 2011 - w podziale z dnia 01.01.2011 r.

^b Bez mieszkań o nieustalanej własności i mieszkań będących w budowie

Konsekwencją zmian prawnych był wzrost liczby mieszkań, których właścicielami były osoby fizyczne. Według stanu na 31 marca 2011 r. do osób fizycznych należało 493,3 tys. mieszkań, o powierzchni użytkowej 41777,1 tys. m². Udział mieszkań osób fizycznych w ogólnej liczbie mieszkań zamieszkałych wynosił 77,1%. W porównaniu z poprzednim spisem liczba mieszkań zamieszkałych należących do tej grupy właścicieli wzrosła o 62,4 tys., tj. o 14,5% (290,6 tys.) mieszkań zamieszkałych należących do osób fizycznych znajdowało się na wsi stanowiąc ponad połowę (58,9%) ogółu tego typu mieszkań. W porównaniu z danymi z poprzedniego spisu liczba mieszkań należących do osób fizycznych znajdujących się na obszarze wiejskim nastąpił spadek o 16,0 tys., tj. o 5,2%. Jednym z powodów były zmiany terytorialne polegające na przyłączaniu części wsi do miast, np. w Kraśniku czy Dzierzkowicach lub nadaniu praw miejskich (Łaszczów). Natomiast w odniesieniu do miast nastąpił wzrost o 78,3 tys., tj. o 63,0%.

Drugą pozycję, pod względem udziału w ogólnej liczbie mieszkań zamieszkałych utrzymały spółdzielnie mieszkaniowe, które posiadały 96,3 tys. mieszkań, o powierzchni użytkowej 5023,7 tys. m². Ich udział w ogólnej liczbie mieszkań zamieszkałych wynosił 15,1%. W porównaniu z danymi z 2002 r. nastąpiło zmniejszenie zasobów mieszkaniowych pozostających we władaniu spółdzielni mieszkaniowych. Sytuacja ta była spowodowana zmianami w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych, w wyniku których spółdzielnie straciły 69,1 tys. mieszkań, tj. 41,8% zasobów. Wielkość powierzchni użytkowej zmalała

o 3642,3 tys. m², tj. o 42,0%. Rozstrzygnięcia prawne wynikające z wyżej wymienionej ustawy spowodowały szereg zmian w strukturze zasobów spółdzielni. Członkowie spółdzielni skorzystali z możliwości przekształcania spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu na spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Lokatorzy, którym przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu lub spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, dokonywali wykupu mieszkań na korzystnych warunkach i zamiany na prawo odrębnej własności lokalu. W związku z powyższym liczba mieszkań lokatorskich zmalała pięciokrotnie, natomiast mieszkań własnościowych o 26,4%. Z wykupu mieszkań spółdzielczych na nowych warunkach korzystali głównie mieszkańcy miast, gdzie liczba takich mieszkań zmalała o 68,3 tys., tj. o 42,5%.

W zasobach gminnych w 2011 r. znajdowało się 32,7 tys. mieszkań, a ich udział w ogólnej liczbie mieszkań zamieszkałych wynosił 5,1%. W porównaniu do 2002 r. w zasobach gminnych nastąpił spadek liczby mieszkań 0,5 tys., czyli o 1,4%. Dzięki oferowanym przez gminy upustom, osoby fizyczne zamieszkujące lokale gminne zdecydowały się na wykup tych mieszkań. Według stanu na 31 marca 2011 r. . ponad jedna trzecia mieszkań komunalnych (36,7%) zlokalizowana była w Lublinie, mniej natomiast w takich miastach jak: Zamość (8,6%), Chełm (7,0%), Biała Podlaska (5,1%) oraz w powiatach: krańickim (5,4%), świdnicki (3,9%) i puławskim (3,7%).

Własnością Skarbu Państwa w 2011r. było 7,3 tys. mieszkań, co stanowiło zaledwie 1,1% ogółu mieszkań zamieszkałych. Zaliczono tu mieszkania pozostające m.in. w zarządzie jednostek podległych ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu oraz należących do Agencji Nieruchomości Rolnej. Mieszkania tego typu najliczniej występowały w miastach i stanowiły 78,7% ogółu mieszkań będących w zasobach Skarbu Państwa. Na terenie woj. lubelskiego najwięcej mieszkań tego typu znajdowało się w powiecie ryckim (30,2% ogólnej liczby zasobów należących do Skarbu Państwa) oraz w Lublinie (14,4%) i w Białej Podlaskiej (9,8%). W powiecie ryckim baza mieszkaniowa podlegająca Wojskowej Agencji Mieszkaniowej związana była głównie z miastem Dęblin. Na terenie tego miasta i w jego okolicach znajdowało się wiele obiektów wojskowych, z którymi nieodłącznie wiązało się istnienie budynków mieszkalnych. Liczba mieszkań należących do Skarbu Państwa w porównaniu do danych ze spisu 2002 r. zmniejszyła się o 3,9%. Powodem był wykup mieszkań przez osoby fizyczne zamieszkujące te mieszkania.

Zasoby zakładów pracy w 2011 r. obejmowały 7,1 tys. mieszkań, czyli 1,1% ogółu mieszkań. W porównaniu z danymi z poprzedniego spisu ubyło 0,5 tys. mieszkań zakładowych, tj. o 6,8% ogółu mieszkań tego typu. Najwięcej mieszkań zakładowych ubyło na wsi 16,1%. Zarówno na wsi, jak i w mieście głównym powodem spadku liczby tych mieszkań była likwidacja zakładów pracy i wykup mieszkań przez byłych pracowników. Znaczący udział w ogólnej liczbie mieszkań zakładowych odnotowano w Lublinie (19,8%), w powiecie bialskim (9,6%), w Chełmie (8,9%), w Zamościu (6,4%), w Białej Podlaskiej (5,3%). W powiecie bialskim znaczącą liczbą mieszkań zakładowych dysponowały Nadleśnictwa, natomiast w Lublinie były to uczelnie wyższe i Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych.

Spis przeprowadzony w 2011 r. wykazał, że zasoby Towarzystw Budownictwa Społecznego obejmowały 1,9 tys. mieszkań, tj. 0,3% ogólnej ich liczby. W porównaniu do danych z poprzedniego spisu zasoby te zwiększyły się o 138,8%. W województwie lubelskim budownictwo tego typu rozwijało się jedynie w miastach. Najwięcej mieszkań należących do TBS znajdowało się w Lublinie (65,4% ogółu tego typu mieszkań). Pozostałe miasta to Świdnik (10,0%), Biłgoraj (7,1%), Chełm (6,2%), Zamość (5,8%), Krasnystaw (3,5%) i Kraśnik (2,0%).

Według danych ze spisu NSP 2011 r. w gestii innych podmiotów, głównie deweloperów, było 1,2 tys. mieszkań. Ich udział w ogólnej liczbie mieszkań zamieszkałych wynosił 0,2%. W miastach znajdowało się 52,9% ogólnej liczby zasobów należących do innych podmiotów. W porównaniu z 2002 r. ich liczba zmniejszyła się o 321 mieszkań (21,2%). Znaczne zmniejszenie liczby tego typu mieszkań, w porównaniu do 2002 r., odnotowano na wsi o 234 mieszkania, tj. o 29,4%. (wykres 1, str. 40)

3. Wiek mieszkań

Według stanu na 31 marca 2011 r. najliczniejszą grupą mieszkań wynoszącą 194,2 tys., były mieszkania znajdujące się w budynkach wybudowanych w latach 1945-1970. Stanowiły one 30,3% ogółu mieszkań zamieszkałych. Największy udział, bo aż 81,6% ogólnej liczby mieszkań wybudowanych w tym okresie, stanowiły mieszkania należące do osób fizycznych (wykres 2, str. 41).

Znaczącą grupę liczącą 129,3 tys. mieszkań stanowiły mieszkania wybudowane w latach 1979-1988. W ogólnej liczbie mieszkań ich udział wynosił 20,2%. Należały one w większości do osób fizycznych – 72,8%.

W województwie lubelskim było 15,4 tys. mieszkań mających ponad 90 lat. Stanowiły one 2,4% ogólnej liczby mieszkań zamieszkałych. Osoby fizyczne były właścicielami ponad połowy (67,5%) mieszkań wybudowanych przed 1918 r. Udział tego typu mieszkań w ogólnej liczbie mieszkań najstarszych wynosił 67,5%. Najwięcej takich mieszkań znajdowało się w Lublinie - 6,6 tys., tj. 42,9% ogółu mieszkań wybudowanych przed 1918 rokiem. Również w Lublinie było najwięcej mieszkań najmłodszych, czyli wybudowanych w latach 2008-2011. Liczba takich mieszkań wynosiła 4,1 tys., tj. 25,3% ogółu.

Tabl. 3 Mieszkania zamieszkane według okresu budowy budynku oraz form własności

Wyszczególnienie	Ogółem	W budynkach wybudowanych w latach ^a							
		Przed 1918	1918-1944	1945-1970	1971-1978	1979-1988	1989-2002	2003-2007	2008-2011
Ogółem									
2002	647060	17644	52786	212098	126010	135958	97261	X	X
2011	661534	15415	43418	194170	115600	129295	101517	25029	16188
Mieszkania stanowiące własność:									
Osób fizycznych									
2002	430938	12161	46946	164030	74606	75190	53550	X	X
2011	493300	10410	39056	158346	83489	94126	71082	19294	10976
Spółdzielni mieszkaniowych									
2002	165468	314	678	27862	43605	53313	39182	X	X
2011	96327	225	311	16270	24982	28017	25093	451	887
Gmin									
2002	33129	3854	3452	15017	5020	3133	2457	X	X
2011	32660	3525	2527	14574	4672	2921	2666	853	388
Skarbu Państwa									
2002	7550	458	475	2487	1267	2321	447	X	X
2011	7256	351	375	2358	1075	2295	586	138	46
Zakładów pracy									
2002	7655	585	1040	2505	1312	1642	540	X	X
2011	7136	566	833	2294	1182	1638	495	8	39
Pozostałych podmiotów ^b									
2002	2320	272	195	197	200	359	1085	X	X
2011	3119	197	152	158	113	215	1164	702	214

^a Bez mieszkań w budynkach będących w budowie oraz bez mieszkań w budynkach o nieustalonej informacji.

^b Łącznie z mieszkaniami należącymi do Towarzystw Budownictwa Społecznego.

Według danych z 2011 r. w mieszkaniach należących do osób fizycznych największy udział, tj. 32,5% miały mieszkania wybudowane w latach 1945-1970. Znaczący udział odnotowano wśród mieszkań wybudowanych w latach 70-tych i 80-tych. W ogólnej liczbie mieszkań należących do osób fizycznych stanowiły one w sumie 36,5%. Tylko 2,1% stanowiły mieszkania osób fizycznych wybudowane przed 1918 r. W zasobach spółdzielni mieszkaniowych prawie jedną trzecią (29,1%) stanowiły mieszkania wybudowane w latach 1979-1988. Niemal połowa mieszkań gminnych (45,4%) powstała w latach 1945-1970. Z kolei w zasobach Skarbu Państwa najwięcej mieszkań pochodziło z lat 1945-1970 oraz z lat osiemdziesiątych. W sumie udział mieszkań z tych przedziałów czasowych wynosił 64,4% ogólnej liczby mieszkań należących do Skarbu Państwa. W latach powojennych (1945-1970) wybudowano około jedną trzecią (32,5%) mieszkań zakładowych. Z lat 70-tych i 80-tych pochodzi dwie piąte (40,0%) mieszkań zakładowych.

Według stanu na 31 marca 2011 r. w województwie lubelskim było 65,6 tys. mieszkań niezamieszkałych. Najwięcej takich mieszkań, aż 25,0 tys., znajdowało się w budynkach wybudowanych w latach 1945- 1970. Stanowiły one 37,9% ogółu mieszkań tego typu. Liczba mieszkań niezamieszkałych nie obejmowała mieszkań będących w budowie oraz mieszkań o nieustalonej informacji na temat roku oddania budynku. Najwięcej mieszkań tego typu było w powiatach: zamojskim (2,1 tys.), bialskim (1,9 tys.) oraz lubelskim (1,9 tys.) i zobrazowano to na wykresie 2.

4. Wielkość mieszkań

Zgodnie z wynikami NSP 2011 r. w województwie lubelskim było ok 661,3 tys. mieszkań zamieszkałych stale, o łącznej powierzchni użytkowej 49705,9 tys. m². Przeciętne mieszkanie zamieszkałe stale składało się z 3,9 izby, a jego przeciętna powierzchnia użytkowa wynosiła 76,7 m². W porównaniu z danymi z poprzedniego spisu wielkość przeciętnego mieszkania wzrosła o 0,14 izby, a powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkanie wzrosła o 3,4 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę w 2011 r. wynosiła 23,5 m², tj. o 1,95 m² więcej niż w roku 2002 (mapa 2, str.47).

Mieszkania, w których powierzchnia użytkowa przekraczała 80m², stanowiły 36,0% ogólnej liczby mieszkań zamieszkałych stale. Na wsi udział mieszkań tej wielkości wynosił 54,1%, a w mieście 20,2%. W miastach dominowały mieszkania, których powierzchnia

użytkowa mieściła się w granicach 40-49m². Ich udział w ogólnej liczbie mieszkań o takiej powierzchni wynosił 75,2% (wykres 3, str.42).

Według danych spisu 2011 r. większe mieszkania budowano na wsi. Przeciętne mieszkanie posiadało 4,0 izby, a jego przeciętna powierzchnia użytkowa wynosiła 89,9 m². W mieście natomiast przeciętne mieszkanie dysponowało 3,8 izby i zajmowało 65,2 m² powierzchni użytkowej.

Przeciętna liczba izb w mieszkaniach wybudowanych przed 1918 r. wynosiła 2,7. Wśród tych najstarszych mieszkań tylko 2,3% stanowiły mieszkania wyposażone w 7 i więcej izb. Mieszkania najnowsze, czyli wznoszone w latach 2008-2011, miały już średnio 4,7 izby (wykres 4, str. 43).

W 2011 r. największą przeciętną powierzchnią użytkową mieszkania zamieszkanego stale wynoszącą 92,2 m², odnotowano wśród innych podmiotów, m.in. deweloperów. Drugie pod względem wielkości przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania (84,4 m²) były mieszkania należące do osób fizycznych. Wskaźniki te znacząco odbiegały od przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań pozostałych właścicieli, która mieściła się w granicach 43-54 m². W porównaniu do 2002 r. znaczący przyrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania zamieszkanego stale, odnotowano w powiecie lubelskim o 9,1 m², biłgorajskim o 5,6 m², zamojskim o 5,6 m² i janowskim o 5,2 m². W pozostałych powiatach również odnotowano przyrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań, jednak był on niższy i mieścił się w granicach 1,8 – 4,7 m² (wykres 5, str.43).

Wzrost liczby izb w mieszkaniach i wielkości przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań świadczył o poprawie standardu budowanych mieszkań.

Tabl. 4 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań zamieszkałych stale według powiatów

Wyszczególnienie	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1mieszkania w m ²		Przyrost powierzchni użytkowej mieszkania w m ²
	2002	2011	
Ogółem	73,3	76,7	3,4
białski	80,6	84,9	4,3
biłgorajski	85,0	90,6	5,6
chełmski	74,5	77,7	3,2
hrubieszowski	75,3	78,6	3,3
janowski	87,4	92,6	5,2
krasnostawski	76,4	81,1	4,7
kraśnicki	79,3	81,9	2,6
lubartowski	78,3	82,8	4,5
lubelski	87,3	96,4	9,1
łęczyński	74,4	78,9	4,5
łukowski	79,4	83,9	4,5
opolski	74,5	78,7	4,2
parczewski	75,9	79,9	4,0
puławski	69,1	72,6	3,5
radzyński	83,4	86,7	3,3
rycki	73,9	78,1	4,2
świdnicki	64,9	69,1	4,2
tomaszowski	83,6	86,9	3,3
włodawski	73,4	76,9	3,5
zamojski	86,3	91,9	5,6
Biała Podlaska	66,9	70,7	3,8
Chełm	60,3	62,9	2,6
Lublin	58,1	59,9	1,8
Zamość	64,1	66,7	2,6

5. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne

W porównaniu z 2002 r. w województwie lubelskim nastąpiła poprawa w wyposażeniu mieszkań zamieszkałych w wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie, ciepłą wodę i gaz ziemny. Zmiany były możliwe głównie dzięki funduszom z Unii Europejskiej, które samorzady pozyskały na budowę nowych lub rozbudowę istniejących instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej. Znaczną poprawę pod względem techniczno-sanitarnego wyposażenia mieszkań odnotowano głównie na wsi.

Tabl. 5 Mieszkania zamieszkane według wyposażenia w instalacje ^{a b}

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym wyposażone w:							
		wodociąg		ustęp spłukiwa- ny	gaz z sieci	łazienkę	ciepłą wodę bieżącą	centralne ogrze- wanie	
		razem	sieciowy						
w liczbach bezwzględnych									
OGÓŁEM	2002	647060	576609	502121	496362	252928	499585	479546	464429
	2011	661534	614652	548214	572768	292633	556750	534604	509406
miasta	2002	326798	319059	309252	309027	223370	304252	295312	291371
	2011	349798	343696	336395	339042	249609	333743	324270	318081
wieś	2002	320262	257550	192869	187335	29558	195333	184234	173058
	2011	311736	270956	211819	233726	43024	223007	210334	191325
w % ogółu									
OGÓŁEM	2002	100,0	89,1	77,6	76,7	39,1	77,2	74,1	71,8
	2011	100,0	92,9	82,9	86,6	44,2	84,2	80,8	77,0
miasta	2002	100,0	97,6	94,6	94,6	68,4	93,1	90,4	89,2
	2011	100,0	98,3	96,2	96,9	71,4	95,4	92,7	90,9
wieś	2002	100,0	80,4	60,2	58,5	9,2	61,0	57,5	54,0
	2011	100,0	86,9	67,9	75,0	13,8	71,5	67,5	61,4

^a Rok 2002 - w podziale administracyjnym z dnia 20.05.2002 r., rok 2011 - w podziale z dnia 01.01.2011 r.

^b Bez mieszkań o nieustalonej informacji

Według stanu na 31 marca 2011 r. mieszkania zamieszkane wyposażone w wodociąg stanowiły 92,9% ogółu mieszkań zamieszkanym. W porównaniu do poprzedniego spisu liczba mieszkań wyposażonych w wodociąg zwiększyła się o 6,6%. W miastach nastąpił wzrost o 7,7%, a na wsi o 5,2%. Najwięcej mieszkań wyposażonych w instalacje wodociągowe było w miastach na prawach powiatów: Chełm (99,3%), Lublin (99,0%), Zamość (98,8%) oraz Biała Podlaska (96,7%). Najstąbiej w wodociągi wyposażone były zasoby w powiecie chełmskim (84,8% ogólnej liczby mieszkań zamieszkanym), zamojskim (85,0%), hrubieszowskim (86,6%) oraz radzyńskim (88,5%).

Mieszkania wyposażone w ustęp spłukiwany stanowiły 86,6% mieszkań zamieszkanym. W mieście stanowiły one 96,9%, natomiast na wsi 75,0% ogółu mieszkań zamieszkanym. W porównaniu z poprzednim spisem na wsi nastąpił przyrost tego typu instalacji o 16,5 p. proc. W miastach natomiast przyrost ten wyniósł tylko 2,3 p. proc. Najlepiej pod względem wyposażenia w ustęp spłukiwany wypadły mieszkania w miastach:

Zamość i Chełm (98,1%), Lublin (97,8%) oraz Biała Podlaska (95,6%). Wśród powiatów, natomiast najlepiej pod tym względem, wyróżniał się powiat puławski (90,3%) oraz świdnicki (89,1%). Podobnie jak przy wyposażeniu w wodociąg gorzej na tle powiatów wypadł powiat chełmski, w którym mieszkania wyposażone w ustęp stanowiły 72,9% ogólnej liczby mieszkań.

W instalację doprowadzającą gaz z sieci wyposażonych było 44,2% mieszkań. Dostęp do gazu z sieci miały głównie mieszkania znajdujące się w miastach 71,4%. Na wsi ten udział wynosił tylko 13,8%. W porównaniu ze spisem z 2002 r. w mieście nastąpił wzrost o 11,7% mieszkań z dostępem do tego typu instalacji. Natomiast na wsi wzrost o 45,6%. Najwięcej mieszkań podłączonych do gazu z sieci było w Zamościu, aż 90,5% ogółu mieszkań zamieszkanym. Na drugim miejscu był Lublin (87,8%), potem powiat puławski (65,5 %), świdnicki (65,3%). Nieliczną część mieszkań z dostępem do gazu z sieci mają następujące powiaty: bialski, hrubieszowski, lubartowski, parczewski i włodawski.

W ogólnej liczbie mieszkań zamieszkanym mieszkania wyposażone w łazienkę stanowiły 84,2%. W miastach prawie wszystkie mieszkania (95,4%) były wyposażone w łazienkę, na wsi natomiast mniej niż trzy czwarte (71,5%) ogólnej liczby mieszkań. Przyrost mieszkań wyposażonych w łazienkę był wyższy na wsi i wynosił 14,2% w porównaniu do danych z poprzedniego spisu. Najwięcej mieszkań wyposażonych w łazienki było w Zamościu (97,1%), w Chełmie (96,2%), w Lublinie (96,1%) i w Białej Podlaskiej (93,8%). Przedstawiono to na wykresie 6 oraz mapie 4.

Według stanu na 31 marca 2011 r. w województwie lubelskim 77,0% mieszkań zamieszkanym stanowiły mieszkania wyposażone w instalacje centralnego ogrzewania. W miastach mieszkania tego typu stanowiły 90,9%, natomiast na wsi 61,4%.

Mieszkania w budynkach wybudowanych przed 1918 r. były ogrzewane głównie piecami. Stanowiły one 67,0% ogólnej liczby mieszkań wybudowanych w tym okresie. Na przestrzeni lat zmiany nastąpiły na korzyść ogrzewania indywidualnego oraz pobieranego z sieci. W mieszkaniach wybudowanych w latach 2008-2011 z ogrzewania indywidualnego korzystało już 59,8% mieszkań zamieszkanym. Natomiast mieszkania ogrzewane z sieci, wybudowane w tym okresie, stanowiły 34,4% (wykres 7, str.44).

Towarzystwa Budownictwa Społecznego były jedynymi właścicielami mieszkań, w których wszystkie mieszkania były wyposażone w wodociąg, ustęp i łazienkę.

6. Zaludnienie mieszkań

Według stanu na 31 marca 2011 r. poprawie uległy warunki mieszkaniowe ludności województwa lubelskiego. Jednym z mierników wskazujących poprawę warunków mieszkaniowych jest przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu zamieszkanym stale, która wynosiła 3,3 osoby, podczas gdy w roku 2002 było to 3,4 osoby w 1 mieszkaniu.

TABL. 7. Podstawowe wskaźniki warunków mieszkaniowych ^a

Wyszczególnienie	Przeciętna liczba		Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² na 1 osobę	
	osób w 1 mieszkaniu	osób na 1 izbę		
Ogółem	2002	3,4	0,9	21,6
	2011	3,3	0,8	23,5
Miasta	2002	3,1	0,8	20,1
	2011	2,9	0,8	22,8
Wieś	2002	3,7	1,0	22,9
	2011	3,7	0,9	24,2

^a Rok 2002 - w podziale administracyjnym z dnia 20.05.2002 r., rok 2011 - w podziale z dnia 01.01.2011 r.

Zmniejszyła się również przeciętna liczba osób przypadająca na 1 izbę i wynosiła 0,8 osoby. Dla porównania w 2002 r. wskaźnik ten wynosił 0,9 osoby. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zamieszkanego stale w przeliczeniu na 1 osobę w 2011 r. wynosiła w 23,5 m². W porównaniu do poprzedniego spisu nastąpił wzrost o 1,9 m². Pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę wyróżniają się następujące powiaty: lubelski (25,9 m²), zamojski (25,7 m²), krasnostawski (25,0 m²), tomaszowski (24,9 m²) oraz bialski (24,1 m²). Zaprezentowano to na mapie 3, str. 47.

W województwie lubelskim 39,7% ogółu mieszkań zamieszkanym stale stanowiły mieszkania, w których na 1 osobę przypadało ponad 30 m² powierzchni użytkowej. Mieszkało w nich 23,6% ludności. Ponad jedna piąta ludności województwa zamieszkiwała w mieszkaniach, w których na 1 osobę przypadało od 20,0 do 29,9 m² powierzchni użytkowej (w miastach 20,9%, a na wsi 22,4%).

7. Mieszkania o warunkach substandardowych

W NSP 2011 wyróżniono trzy kategorie mieszkań substandardowych wraz z kryteriami ich klasyfikacji:

1. W kategorii pierwszej były mieszkania o niskim stanie technicznym:

- mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1979, z 1 mieszkaniem i z 1 izbą,
- mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1945, bez kanalizacji,
- mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1971, bez wodociągu.

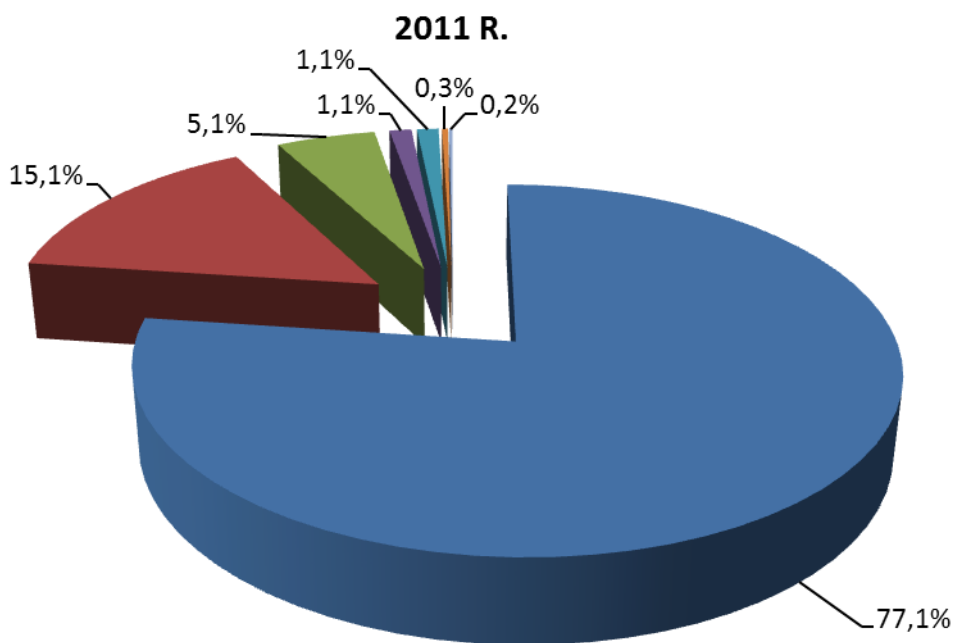
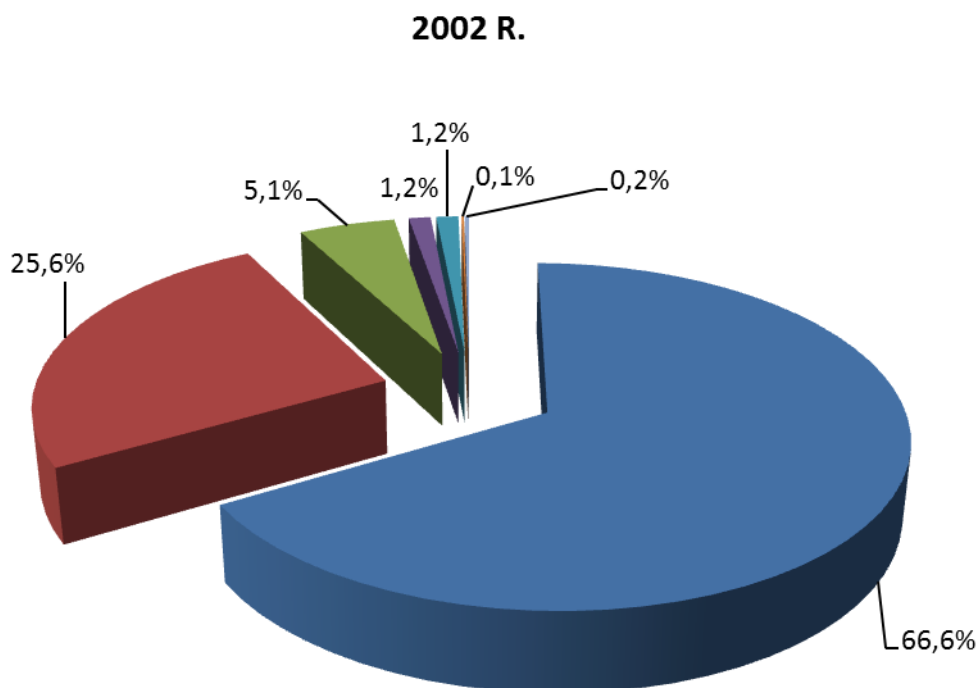
2. Druga kategoria to mieszkania niedostatecznie wyposażone w instalacje, czyli bez ustępu, ale z wodociągiem oraz mieszkania bez ustępu i bez wodociągu, które znajdowały się w budynkach niezaliczonych do pierwszej kategorii.

3. Kategoria trzecia obejmowała mieszkania nadmiernie zaludnione, w których na 1 pokój przypadało 3 i więcej osób, z mieszkań niezaliczonych do kategorii pierwszej i drugiej.

Według stanu na 31 marca 2011 r. w województwie lubelskim odnotowano 122,5 tys. zamieszkałych stale mieszkań o warunkach substandardowych. Stanowiły one 18,5% ogółu mieszkań zamieszkałych stale. W porównaniu z danymi z poprzedniego spisu nastąpiło zmniejszenie liczby takich mieszkań o 51,1 tys., tj. 29,5%. Najliczniejszą grupą właścicieli mieszkań substandardowych były osoby fizyczne. Należało do nich 110,0 tys. mieszkań tego typu, tj. 89,8% ogólnej liczby mieszkań substandardowych. Znacząca liczba mieszkań o niskim standardzie należała do gmin – 6,7 tys., tj. 5,5%. Największy udział w ogólnej liczbie mieszkań substandardowych odnotowano w powiatach: lubelskim (8,5%), zamojskim (7,8%), bialskim (6,6%), łukowskim (6,4%) i chełmskim (6,3%).

Mieszkania niedostatecznie wyposażone w instalacje stanowiły 37,9% ogólnej liczby mieszkań substandardowych. Mieszkało w nich 30,4% ogółu ludności zamieszkującej w mieszkaniach substandardowych. Najliczniejszą grupę właścicieli takich mieszkań stanowiły osoby fizyczne, a ich udział w ogólnej liczbie tego typu mieszkań wynosił 91,4%. Udział mieszkań o niskim stanie technicznym kształtował się na poziomie 35,0% ogółu mieszkań substandardowych, a ludność stanowiła 25,2% ogółu osób mieszkających w tego typu mieszkaniach. Również w tej kategorii najwięcej mieszkań należało do osób fizycznych 97,6% ogółu tych mieszkań. Wśród mieszkań substandardowych 27,1% stanowiły mieszkania nadmiernie zaludnione, w których mieszkało 44,4% ogółu ludności zamieszkującej takie mieszkania. Najwięcej mieszkań nadmiernie zaludnionych było wśród osób fizycznych i stanowiło 77,4% ogółu mieszkań substandardowych tej kategorii. (wykres 8, str. 45).

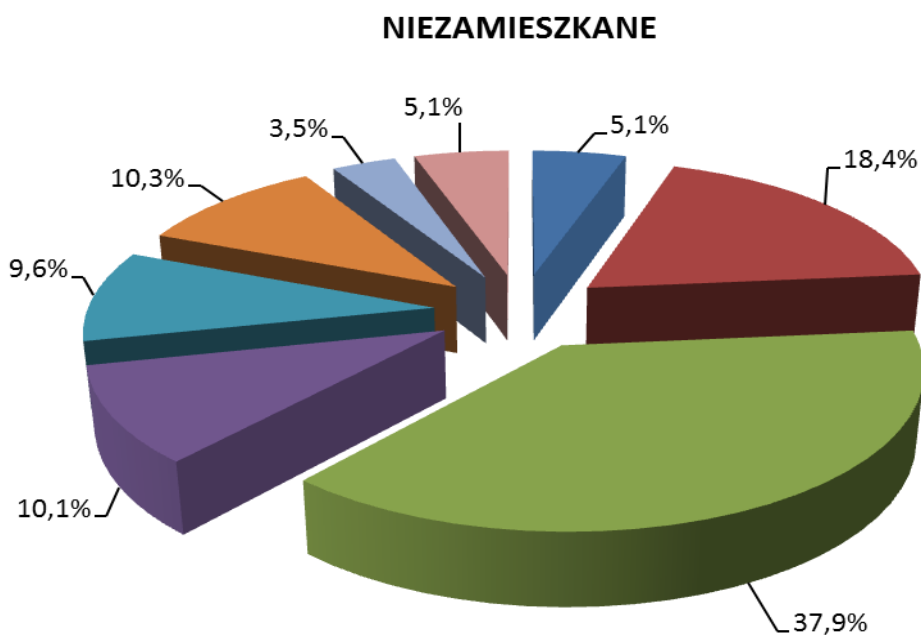
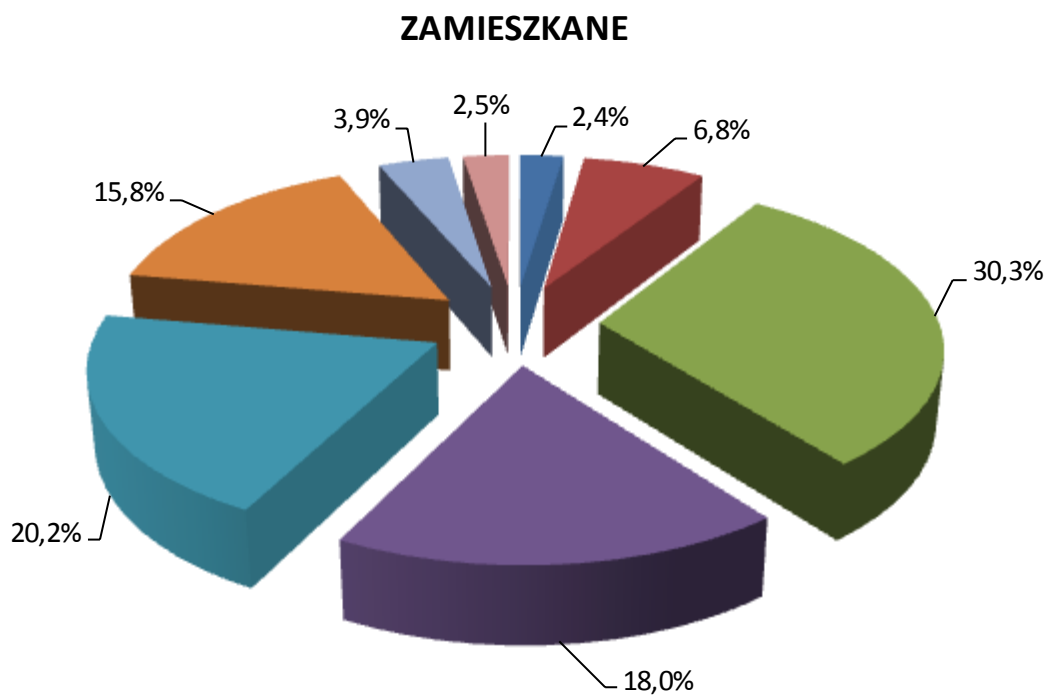
Wykres 1. STRUKTURA MIESZKAŃ ZAMIESZKANYCH WEDŁUG RODZAJU PODMIOTÓW BĘDĄCYCH ICH WŁAŚCICIELAMI ^a

■ osób fizycznych	■ spółdzielni mieszkaniowych
■ gmin	■ Skarbu Państwa
■ zakładów pracy	■ Towarzystw Budownictwa Społecznego
■ pozostałych podmiotów	

^a bez mieszkań o nieustalonej własności

Wykres 2. MIESZKANIA WEDŁUG OKRESU BUDOWY BUDYNKU W 2011 R. ^a

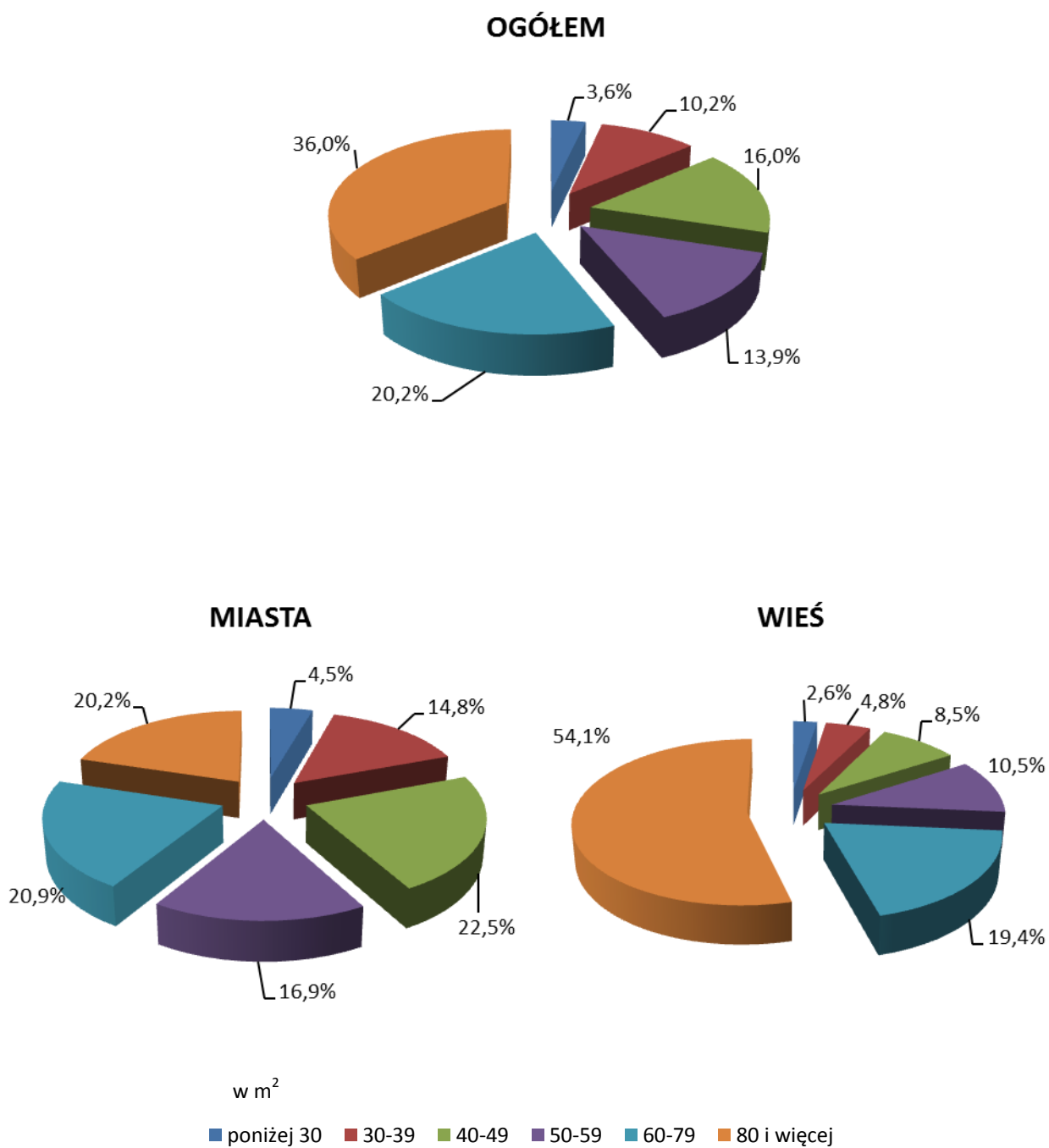

wybudowane w latach

■ przed 1918	■ 1918 - 1944	■ 1945 - 1970	■ 1971 - 1978
■ 1979 - 1988	■ 1989 - 2002	■ 2003 - 2007	■ 2008 - 2011

^a Bez mieszkań będących w budowie i o nieustalonym okresie budowy

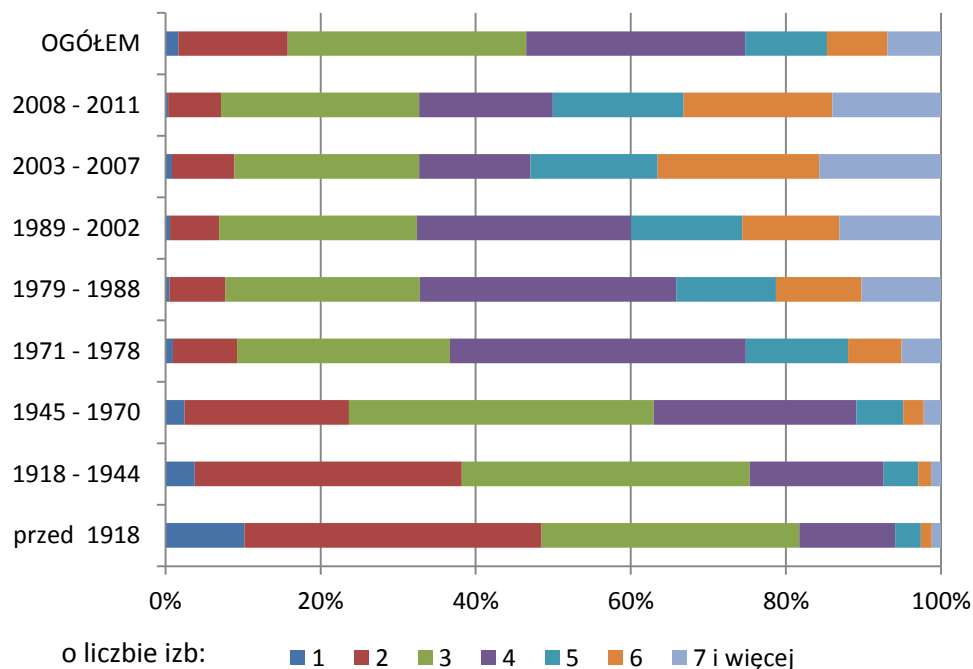
**Wykres 3. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ
W 2011 R. ^{ab}**

^a Bez mieszkań o nieustalonej powierzchni użytkowej

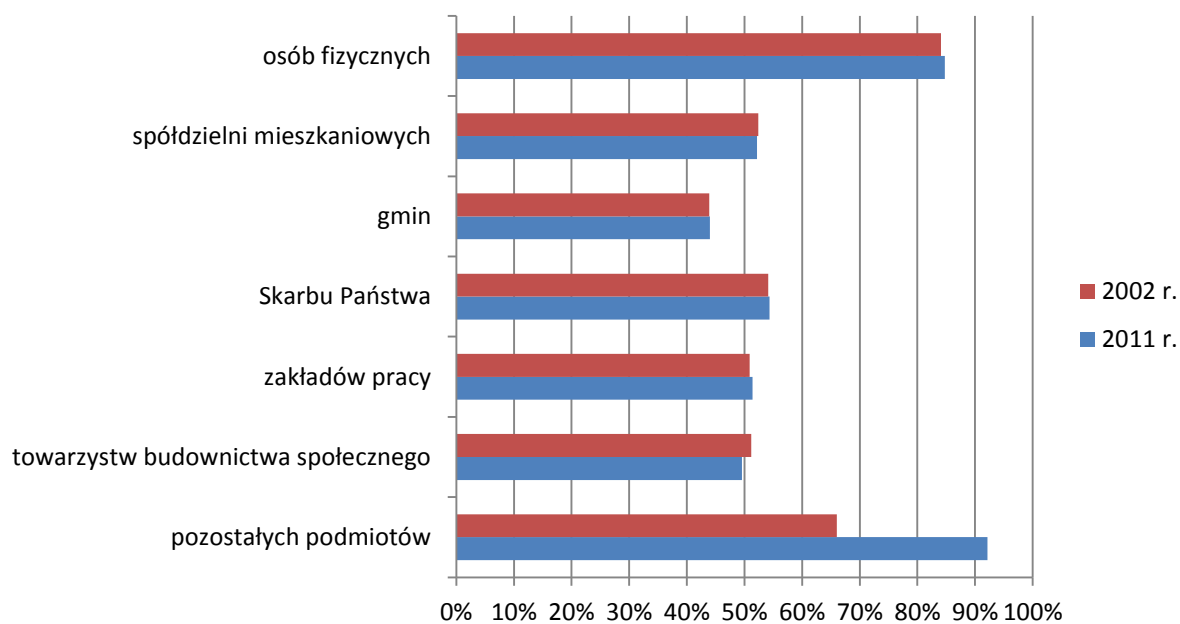
^b Rok 2002 - w podziale administracyjnym z dnia 20.05.2002 r., rok 2011 - w podziale z dnia 01.01.2011 r.

**Wykres 4. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG LICZBY IZB
ORAZ OKRESU BUDOWY BUDYNKU W 2011 R. ^a**

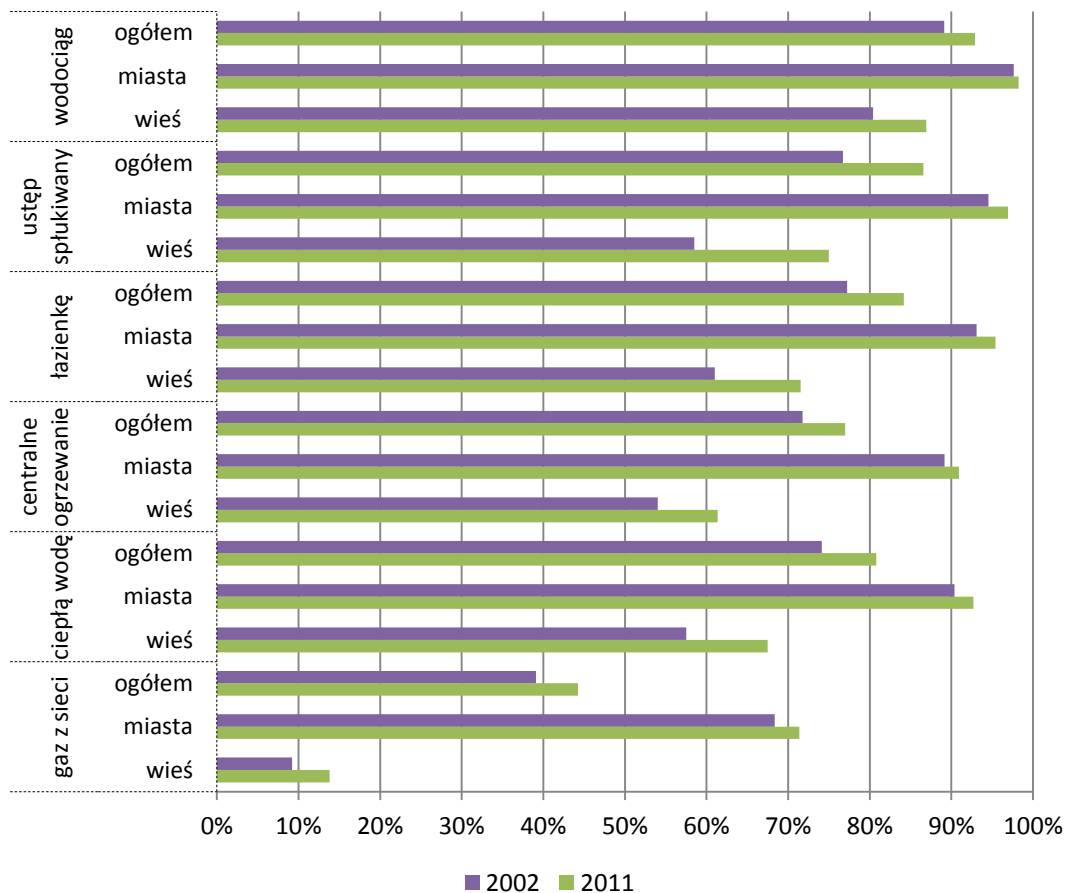
^a Bez mieszkań będących w budowie i o nieustalonym okresie budowy

**Wykres 5. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA
WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI
W LATACH 2002 i 2011 ^a**

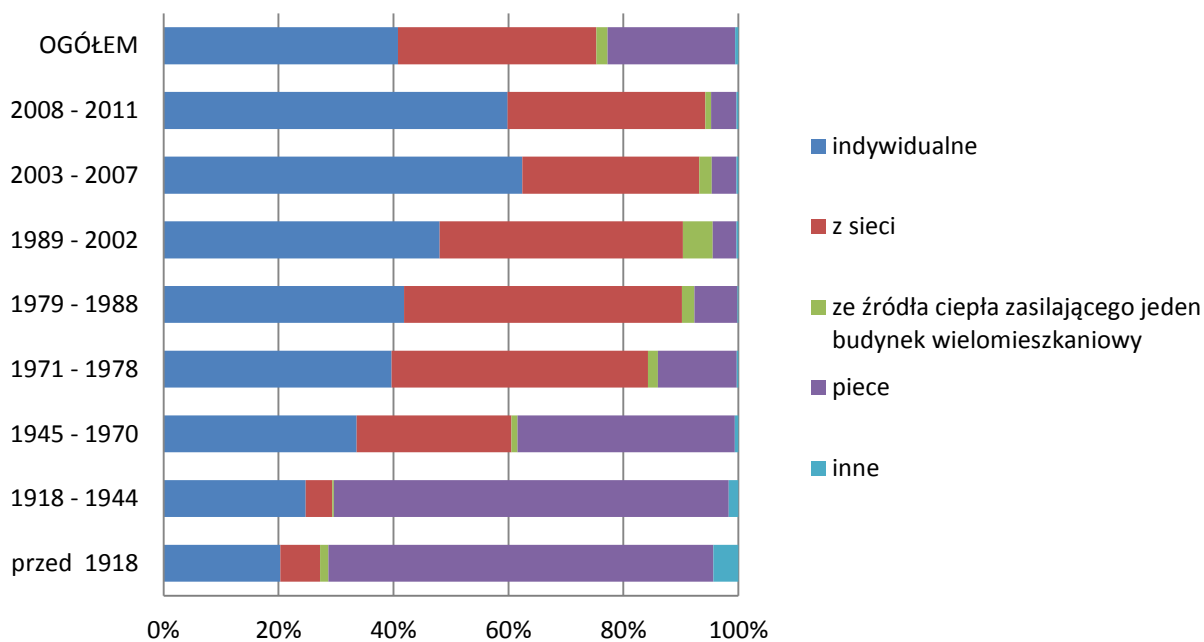
^a Bez mieszkań o nieustalonej formie własności

**Wykres 6. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG WYPOSAŻENIA
W INSTALACJE W LATACH 2002 i 2011^a**

^a Rok 2002 - w podziale administracyjnym z dnia 20.05.2002 r., rok 2011 - w podziale z dnia 01.01.2011 r.

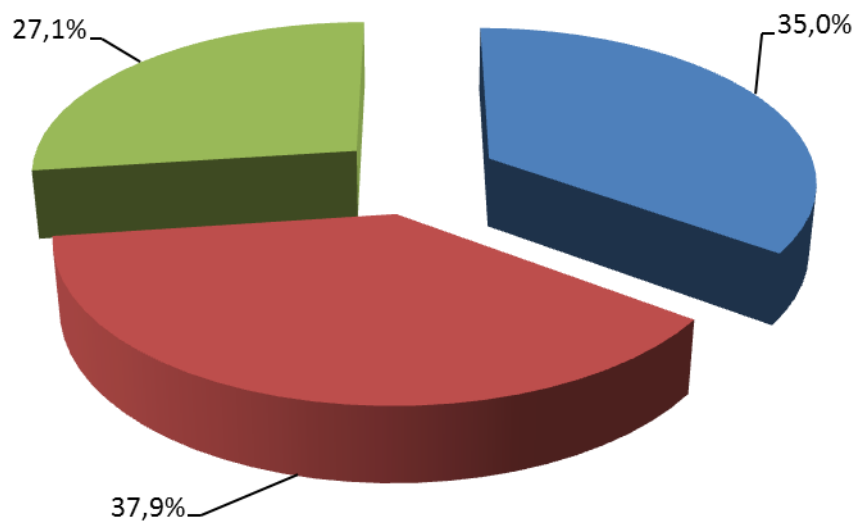
**Wykres 7. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG SPOSOBU ICH
OGRZEWANIA ORAZ OKRESU BUDOWY W 2011 R. ^a**

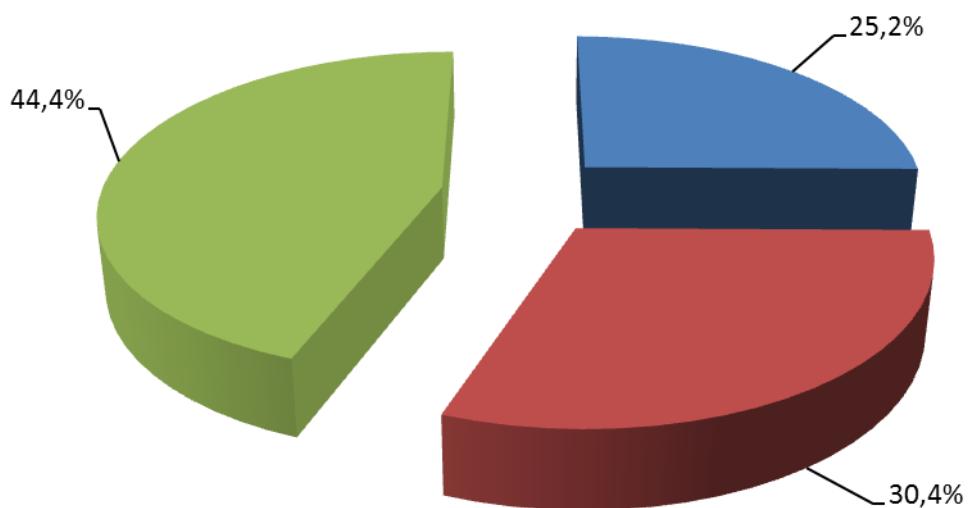
^a Bez mieszkań o nieustalonej informacji

Wykres 8. LUDNOŚĆ i MIESZKANIA ZAMIESZKANE STAŁE O WARUNKACH SUBSTANDARDOWYCH W 2011 R.

MIESZKANIA

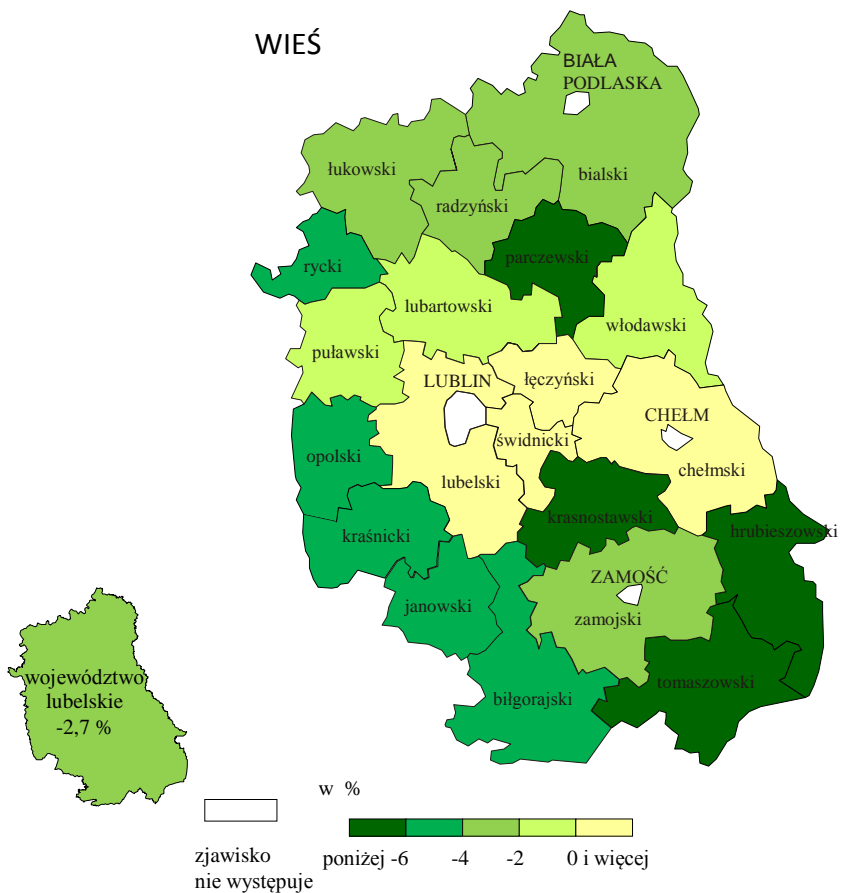
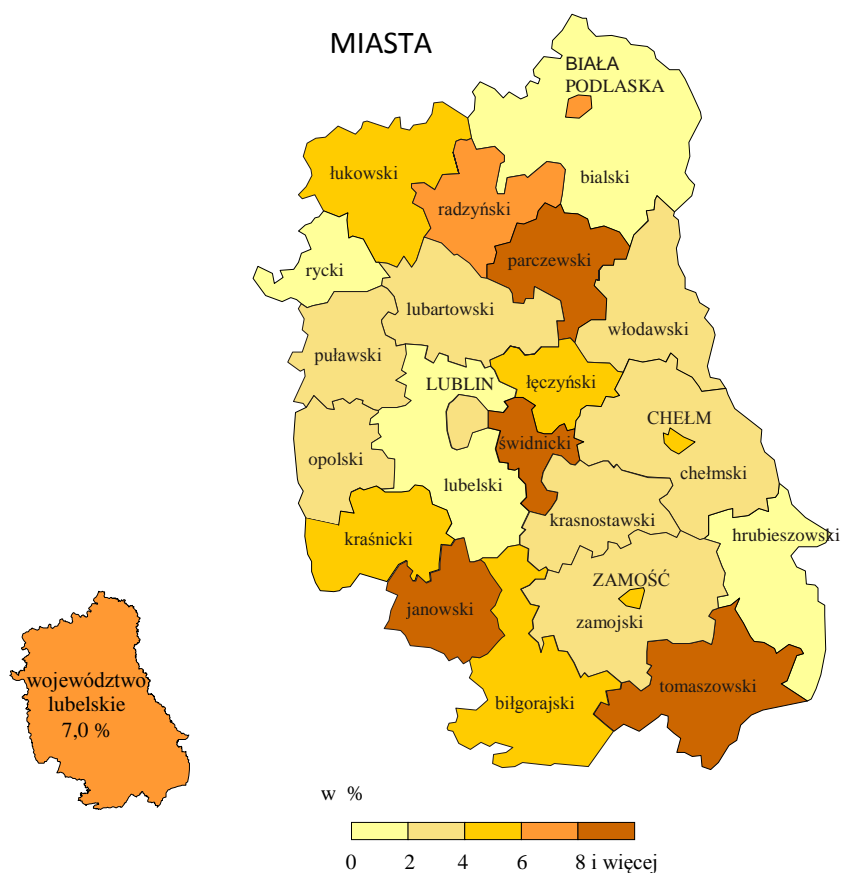

LUDNOŚĆ

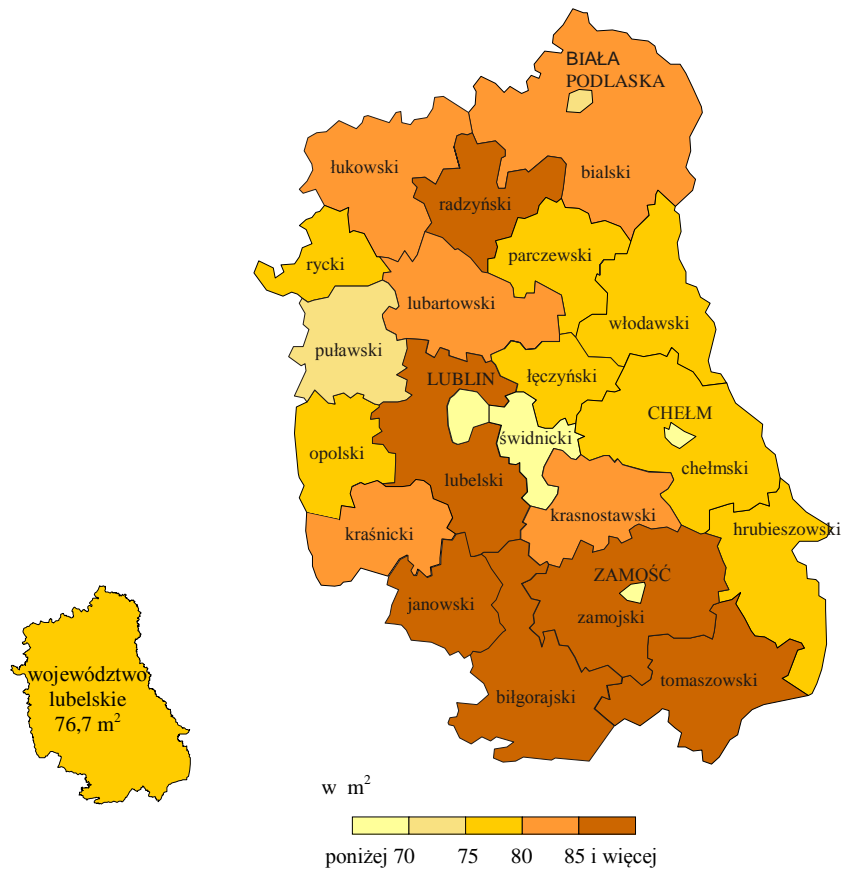

- niski stan techniczny budynków
- niedostateczne wyposażenie mieszkania w instalacje
- nadmierne zaludnienie mieszkania

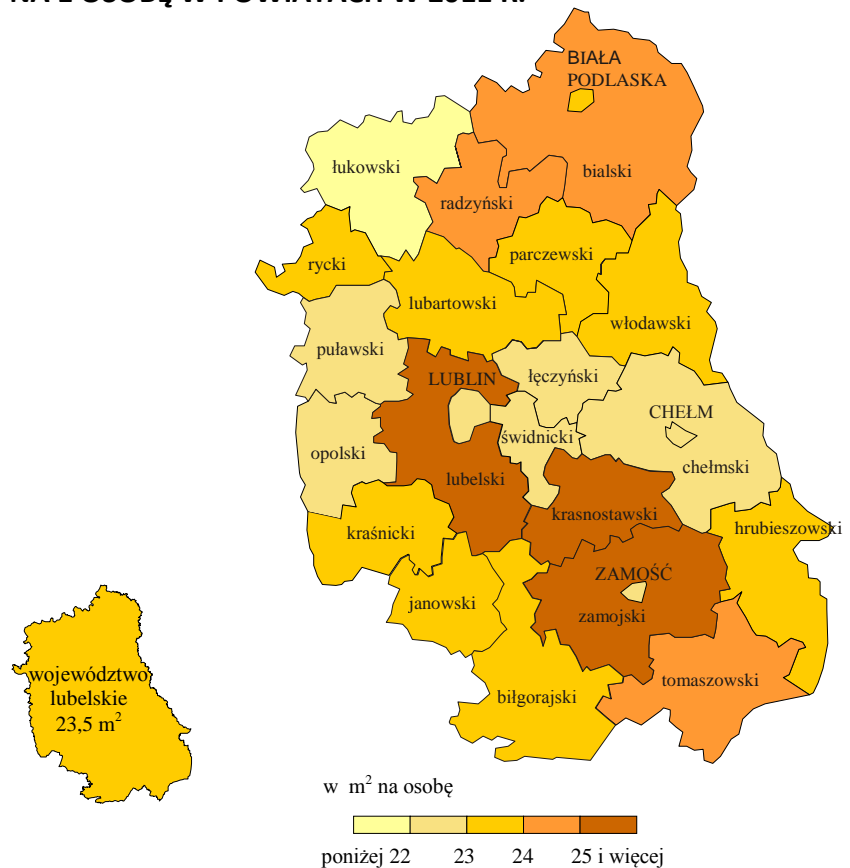
**MAPA 1. PRZYROST (UBYTEK) MIESZKAŃ ZAMIESZKANYCH W POWIATACH
W LATACH 2002-2011**

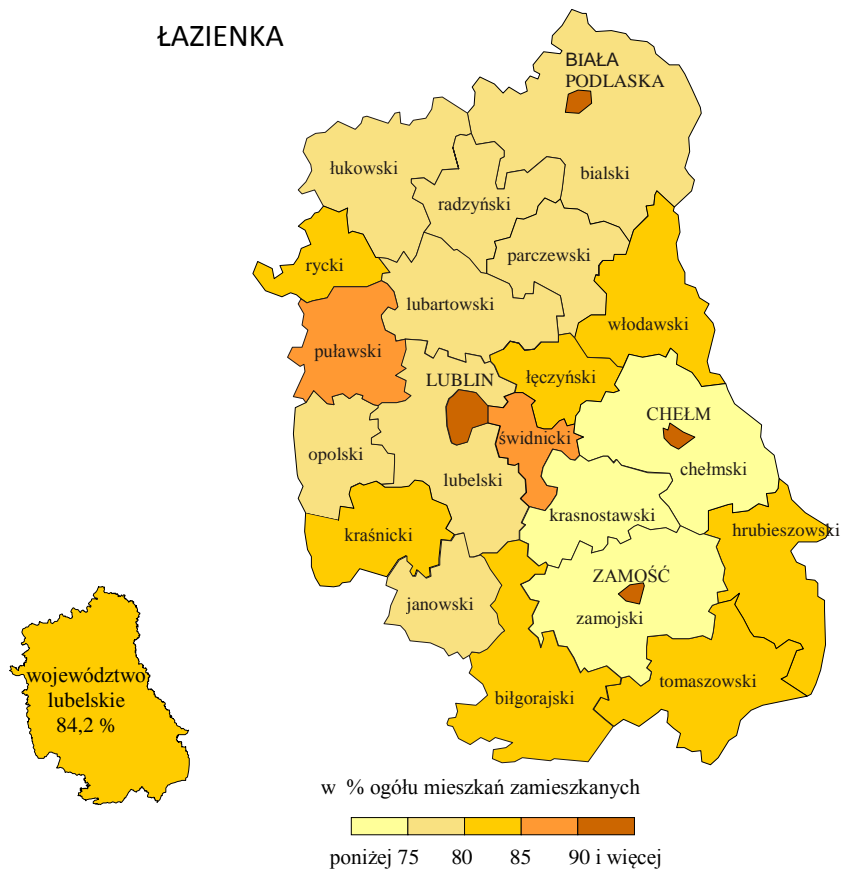
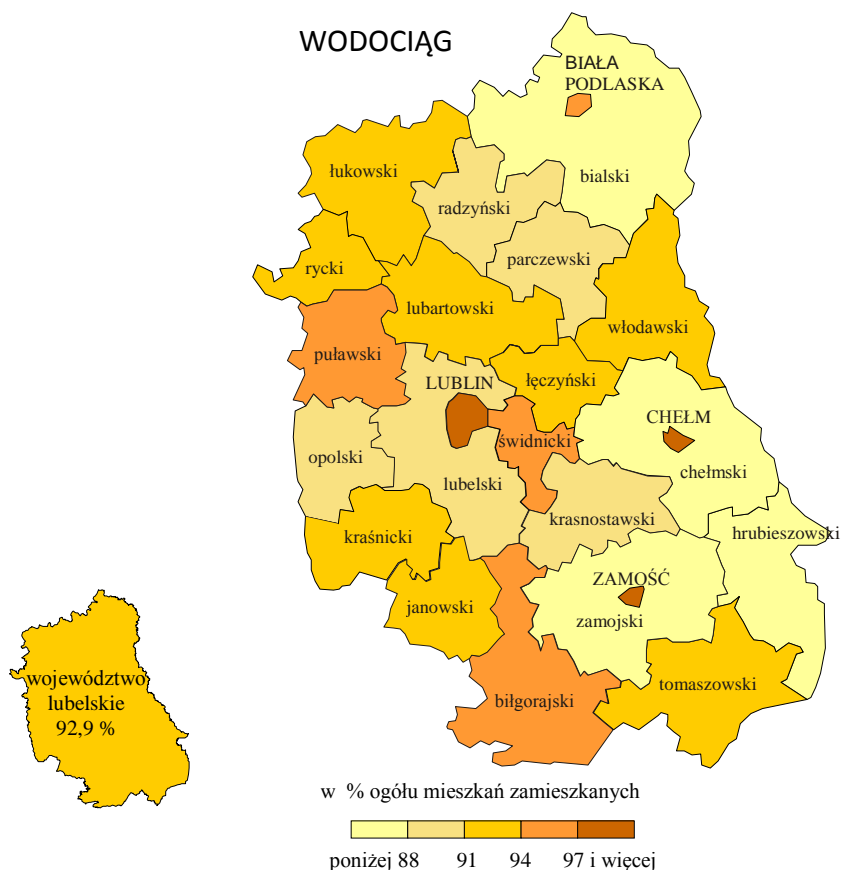
MAPA 2. POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ ZAMIESZKANYCH STAŁE W POWIATACH W 2011 R.

MAPA 3. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA ZAMIESZKANEGO STAŁE NA 1 OSOBĘ W POWIATACH W 2011 R.

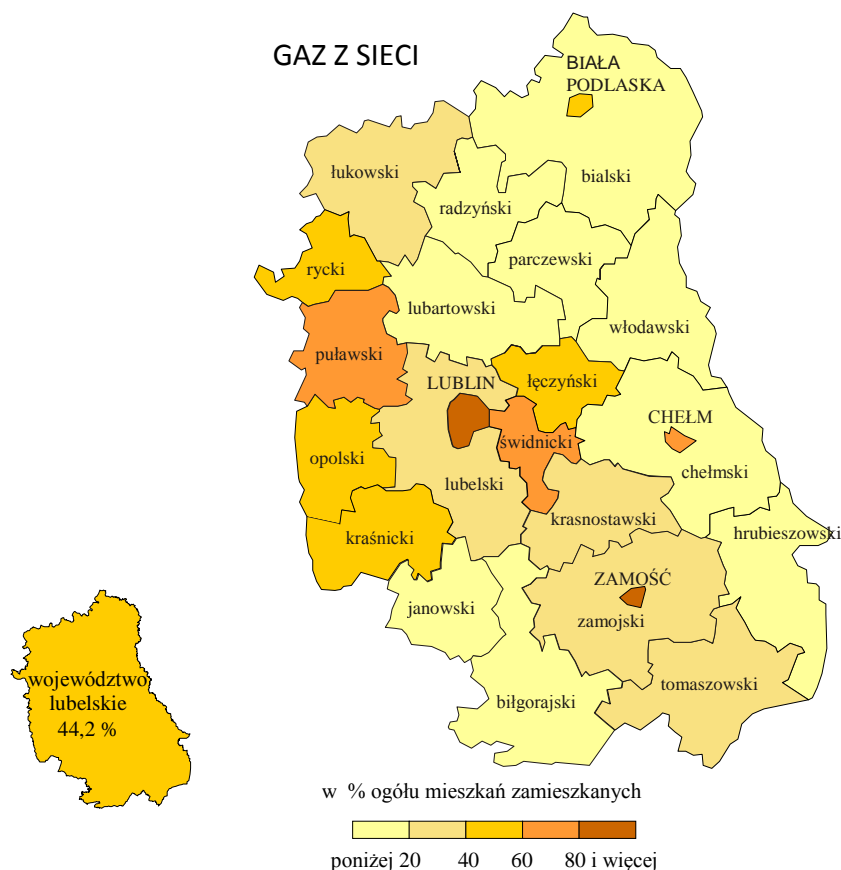

MAPA 4. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG WYPOSAŻENIA W INSTALACJE W POWIATACH W 2011 R.

MAPA 4. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG WYPOSAŻENIA W INSTALACJE W POWIATACH W 2011 R.

GAZ Z SIECI

CENTRALNE OGRZEWANIE

